

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Магістерська робота

**на тему «Загрози фінансово-економічній безпеці підприємства:
ідентифікація та запобігання»**

Виконав: студент 2-го курсу, групи 601-УФБ
Спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Єрмак В.О.

Керівник: д.е.н., професор Варналій З.С.
Рецензент: завідувач кафедри міжнародних
економічних відносин та туризму,
д.е.н., професор Чичкало-Кондрацька І.Б.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Єрмак В.О.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі
Єрмак В.О.

Полтава, 2025 року

АНОТАЦІЯ

Єрмак В.О. Загрози фінансово-економічній безпеці підприємства: ідентифікація та запобігання. Рукопис. Магістерська робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою», Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2025.

Робота містить 65 сторінок, 11 таблиць, 17 рисунків, список літератури із 64 джерел та 4 додатки.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, ризики, виклики, загрози, ідентифікація загроз, запобігання загрозам.

Зростання впливу викликів і загроз на діяльність підприємств в умовах нестабільного зовнішнього середовища та економічних криз обумовлює необхідність дослідження проблематики ідентифікації та запобігання загрозам для забезпечення стабільності та фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Вивчення підходів до мінімізації ризиків та розробка ефективних заходів для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки набувають особливого значення для мінімізації втрат, збереження конкурентоспроможності та адаптації підприємств до сучасних викликів.

Мета роботи – дослідження теоретичних засад, методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо ідентифікації та запобігання загрозам фінансово-економічній безпеці підприємства.

Об'єктом дослідження є процес ідентифікації та запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів ідентифікації та запобігання загроз в контексті зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства.

У першому розділі досліджено теоретичні засади дослідження загроз фінансово-економічній безпеці підприємства. Розкрито сутність фінансово-економічної безпеки підприємства, визначено зміст та види загроз фінансово-економічній безпеці підприємства, охарактеризовано методичний інструментарій ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

У другому розділі проведено оцінювання загроз фінансово-економічній безпеці ТОВ «МК «Галичина». Проаналізовано фінансовий стан ТОВ «МК «Галичина», виявлено загрози фінансово-економічній безпеці підприємства, досліджено вплив загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства.

У третьому розділі запропоновано напрями запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства. Обґрунтовано рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» шляхом підвищення його прибутковості й запропоновано заходи з удосконалення процесу запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, що регулюють питання фінансово-економічної безпеки підприємств, статистичні дані, аналітичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також фінансова звітність ТОВ «МК «Галичина».

SUMMARY

Yermak V.O. Threats to the enterprise's financial and economic security: identification and prevention. Manuscript. Master's work on obtaining a second (master's) level of higher education from the specialty 072 " Finance, banking, insurance and stock market" under the educational-professional program "Financial and Economic Security Management", National University Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic, Poltava, 2025.

The work contains 65 pages, 11 tables, 17 figures, a list of literature from 64 sources and 4 applications.

Key words: enterprise's financial and economic security, challenges, threats, threat identification, threat prevention.

The increasing impact of challenges and threats on enterprise operations amid an unstable external environment and economic crises necessitates research into the identification and prevention of threats to ensure stability and financial-economic security of business entities. The study of risk minimization approaches and development of effective measures to enhance financial and economic security levels becomes particularly significant for minimizing losses, maintaining competitiveness, and adapting enterprises to contemporary challenges.

The aim of this thesis is to investigate theoretical foundations, methodological approaches, and develop practical recommendations regarding the identification and prevention of threats to enterprise financial and economic security.

The object of research is the process of identification and prevention of threats to enterprise financial and economic security.

The subject of research encompasses theoretical and practical aspects of threat identification and prevention in the context of strengthening enterprise financial and economic security.

Chapter One examines the theoretical foundations of enterprise financial and economic security threats. It elucidates the essence of enterprise financial and economic security, defines the nature and types of threats, and characterizes methodological tools for threat identification.

Chapter Two presents an assessment of threats to the financial and economic security of LLC "MK Galychyna." It analyzes the company's financial condition, identifies threats to its financial and economic security, and examines the impact of these threats on the enterprise's operational efficiency.

Chapter Three proposes approaches for preventing threats to enterprise financial and economic security. It substantiates recommendations for strengthening the financial and economic security of LLC "MK Galychyna" through profitability enhancement and suggests measures for improving the threat prevention process.

The research information base comprises Ukrainian regulatory legal acts governing enterprise financial and economic security, statistical data, analytical materials, scientific works of domestic and foreign scholars, and financial statements of LLC "MK Galychyna."

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства.....	6
1.2. Категоріальна визначеність та типологізація загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.....	10
1.3. Методичний інструментарій ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.....	16
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ТОВ «МК «ГАЛИЧИНА».....	22
2.1. Аналіз фінансового стану ТОВ «МК «Галичина».....	22
2.2. Виявлення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.....	29
2.3. Дослідження впливу загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства	35
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА.....	45
3.1. Рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» шляхом підвищення його прибутковості	45
3.2. Удосконалення процесу запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства	52
Висновки до розділу 3.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	65

				МР 601-УФБ 11394072		
П. І. Б.	Підпис	Дата				
<i>Розроб.</i>	<i>Єрмак В.О.</i>		<i>Загрози фінансово-економічній безпеці підприємства: ідентифікація та запобігання</i>	Літ.	Арк.	Акрушів
<i>Перевір.</i>	<i>Варналій З.С.</i>			3	65	
<i>Н. Контр.</i>	<i>Варналій З.С.</i>			Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
<i>Затверд.</i>	<i>Свистун Л.А.</i>					

ВСТУП

У сучасних умовах нестабільності та економічної невизначеності, загрози фінансово-економічній безпеці підприємства набувають все більшої актуальності, що зумовлює необхідність розробки ефективних методів ідентифікації ризиків та запобігання їх негативним наслідкам для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Визначення основних загроз, їх класифікація, а також розробка комплексу заходів для їх мінімізації є важливою складовою ефективного управління фінансово-економічною безпекою, що сприяє стабільному розвитку підприємств та адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Цим обумовлюється важливість та актуальність обраної проблематики дослідження.

Метою магістерської роботи є дослідження теоретичних засад, методичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо ідентифікації та запобігання загрозам фінансово-економічній безпеці підприємства.

Для досягнення доставленої мети було сформульовано наступні завдання:

- визначити сутність фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розкрити зміст та види загроз фінансово-економічній безпеці підприємства;
- охарактеризувати методичний інструментарій ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства;
- проаналізувати фінансовий стан ТОВ «МК «Галичина»;
- виявити загрози фінансово-економічній безпеці підприємства;
- здійснити оцінювання впливу загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства;
- надати рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» шляхом підвищення його прибутковості;

– обґрунтувати заходи з удосконалення процесу запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Об'єктом дослідження є процес ідентифікації та запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів ідентифікації та запобігання загроз в контексті зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Практична цінність магістерської роботи полягає в розробці рекомендацій щодо зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства шляхом впровадження ефективних методів ідентифікації загроз та заходів їх нейтралізації. Запропоновані підходи можуть бути використані підприємствами різних галузей для підвищення стійкості до зовнішніх і внутрішніх ризиків, забезпечення стабільного функціонування та зниження втрат у нестабільних економічних умовах.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, що регулюють питання фінансово-економічної безпеки підприємств, статистичні дані, аналітичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також фінансова звітність ТОВ «МК «Галичина».

Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства

В умовах невизначеності та постійного впливу численних викликів і загроз підтримання на належному рівні фінансового стану підприємства потребує сучасної системи забезпечення його фінансово-економічної безпеки. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичного виявлення, оцінювання та запобігання негативних чинників фінансово-економічної безпеки.

Фінансова складова займає центральне місце у системі економічної безпеки суб'єктів підприємництва, адже вона відображає цільові орієнтири та підсумовує результати господарської діяльності. Такий пріоритет зумовлений тим, що рівень фінансової безпеки визначає спроможність бізнесу забезпечувати інші елементи економічної безпеки. Водночас будь-які зміни у діяльності підприємства зрештою впливають на стан його фінансової безпеки, що робить її інтегральним показником ефективності та стійкості функціонування бізнесу.

У науковій літературі не сформовано єдиного підходу до трактування сутності фінансово-економічної безпеки підприємства. Найчастіше під фінансово-економічною безпекою підприємства варто розуміти його здатність забезпечувати фінансову стійкість, мінімізувати ризики та підтримувати стабільний розвиток в умовах нестабільного ринкового середовища.

Значна кількість науковців вважають, що фінансово-економічна безпека підприємства – це стан захищеності від загроз, що можуть призвести до збитків, банкрутства або втрати конкурентоспроможності [2, 3].

Узагальнюючи існуючі у науковій літературі підходи варто відмітити, що фінансово-економічна безпека підприємства визначається як такий

фінансовий стан, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю фінансових інструментів, технологій та послуг, що використовуються суб'єктом господарювання; по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію фінансових інтересів і підтримувати її подальший розвиток.

Інший підхід до визначення фінансово-економічної безпеки акцентує увагу на максимально ефективному використанні ресурсів, за якого при оптимальній структурі капіталу досягаються високі показники рентабельності, прибутковості, належна норма дивідендних виплат [5]. Водночас, цей підхід недооцінює здатність підприємства реалізовувати свою місію та фінансові інтереси.

Таким чином, фінансова безпека суб'єктів підприємництва є динамічною характеристикою, що інтегрує стійкість до загроз, здатність до сталого розвитку і ефективний захист фінансових інтересів у сучасних умовах.

Взаємозв'язок основних категорій безпекології, який визначає сутнісні характеристики фінансово-економічної безпеки підприємства наведено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Сутнісна характеристика фінансово-економічної безпеки підприємства

Основна мета фінансово-економічної безпеки підприємства – забезпечити стабільність та ефективність діяльності підприємства, захистити його активи та ресурси [6]. Досить часто під об'єктом фінансово-економічної

безпеки підприємства розглядають його фінансові інтереси, які можна визначити як його об'єктивно обумовлені потреби у сфері фінансової діяльності, реалізація яких сприяє досягненню ключових цілей фінансово-економічного розвитку на кожному етапі життєвого циклу. Попри те, що ці інтереси формуються в результаті об'єктивних закономірностей розвитку підприємства, їх конкретизація та спрямованість залежать від дій суб'єктів управління фінансово-економічною безпекою. При цьому фінансові інтереси підприємства не залишаються статичними, а підлягають уточненню та адаптації на кожній стадії його господарської діяльності, враховуючи зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищах.

До основних фінансових інтересів будь-якого суб'єкта господарювання варто віднести максимізацію ринкової вартості бізнесу, зростання рентабельності й прибутковості діяльності, забезпечення фінансової стабільності й достатності фінансових ресурсів для безперервної виробничо-господарської діяльності та економічного зростання підприємства.

Таким чином основні завдання фінансово-економічної безпеки підприємства наведено на рис. 1.2.

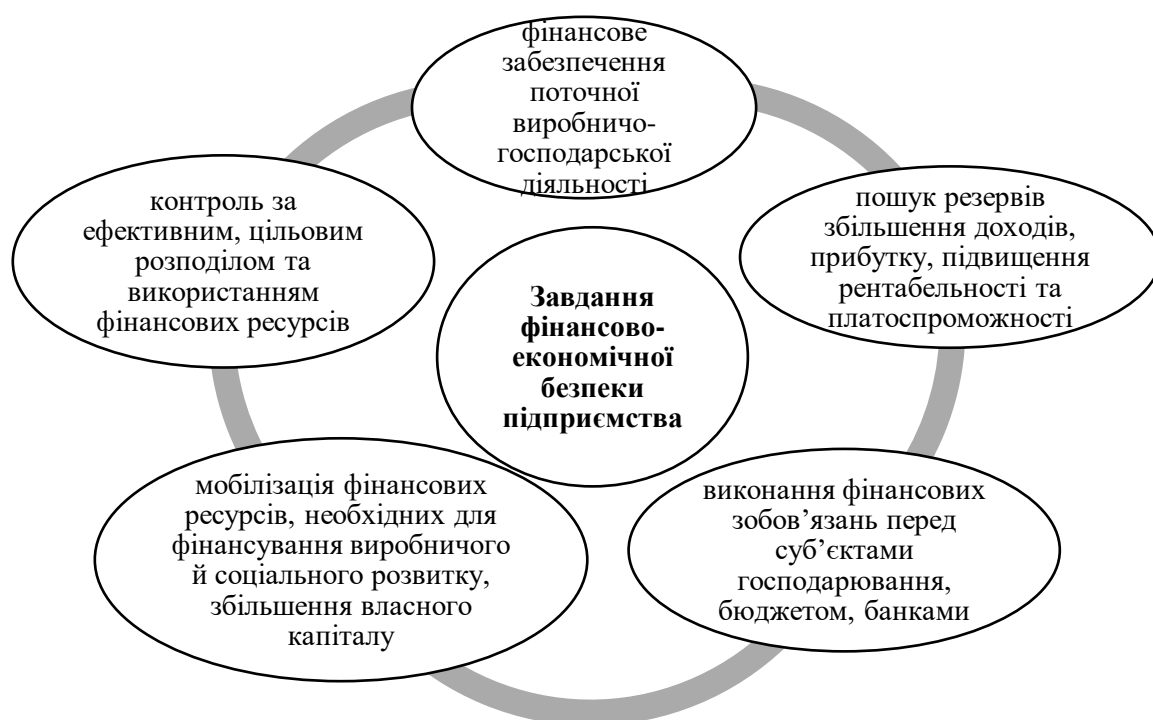

Рис. 1.2. Завдання фінансово-економічної безпеки підприємства [10]

Своєю чергою основні складові фінансово-економічної безпеки підприємства відображено на рис. 1.3.

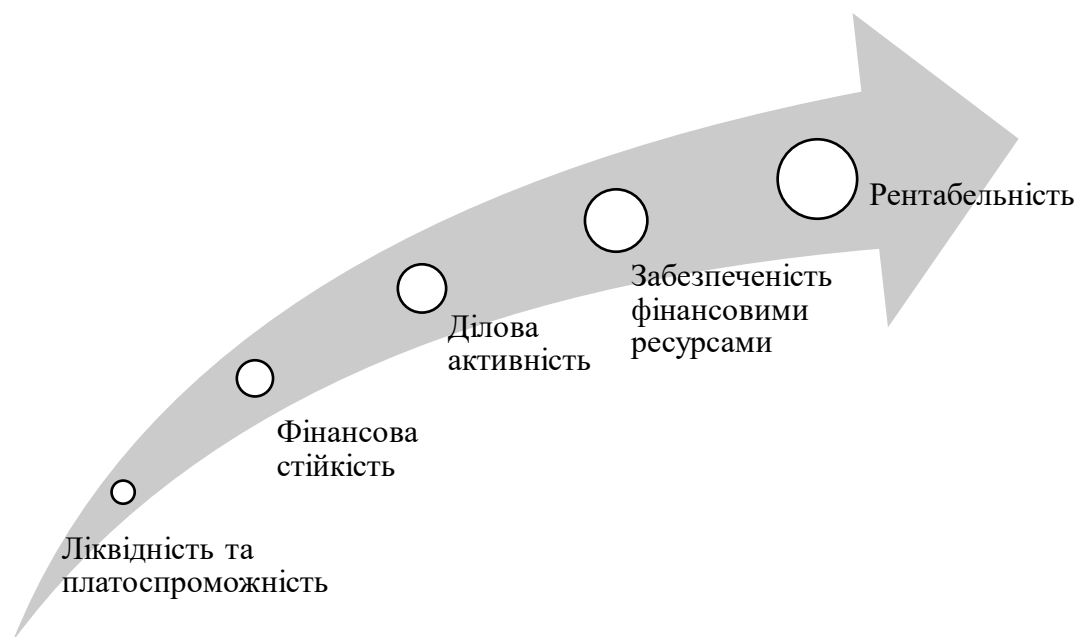

Рис. 1.3. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства

Для реалізації завдань, що вирішуються в процесі фінансової діяльності, необхідно визначити напрями управління фінансово-економічною безпекою підприємства, основні та найбільш загальні з яких представлені на рис. 1.4.

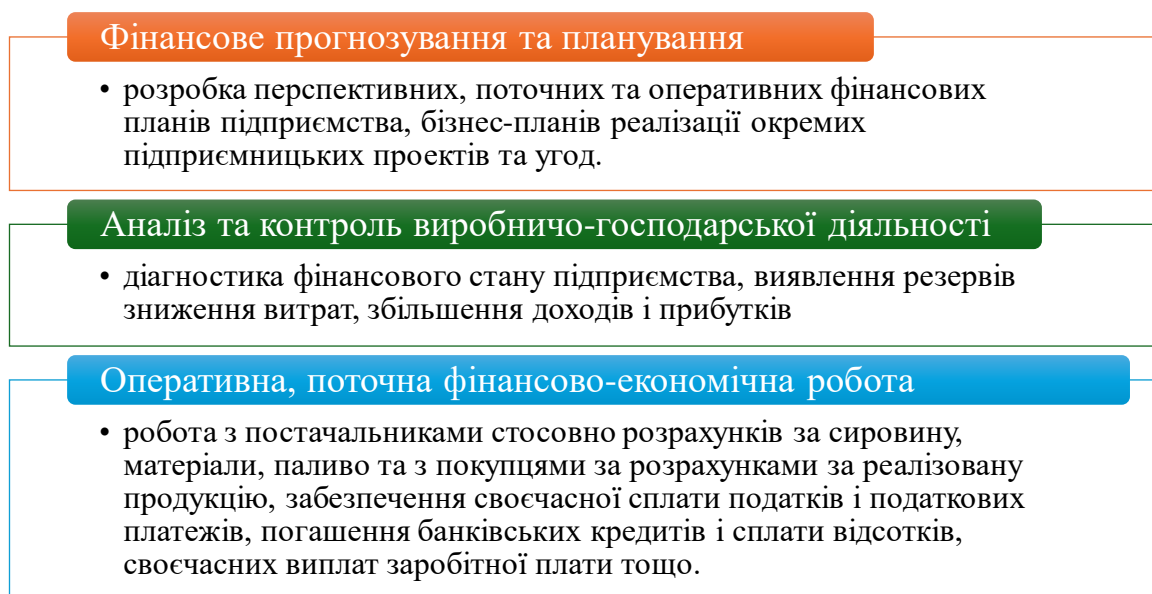

Рис. 1.4. Основні напрями управління фінансово-економічною безпекою підприємства [11]

Фінансово-економічна безпека суб'єктів підприємництва, в основному, є внутрішньою характеристикою їх функціонування. У цьому контексті її слід розглядати, по-перше, через призму забезпечення захищеності всіх складових елементів фінансової діяльності, а по-друге, з позиції гарантування безперебійного виконання ключових бізнес-функцій. Таким чином, кожен етап реалізації бізнес-процесів вимагає належного рівня безпеки. Окрім того, важливим аспектом фінансово-економічної безпеки є створення умов для безпечного виконання всіх управлінських функцій, забезпечення захищеності напрямів діяльності підприємства, об'єктів, до яких здійснюється доступ, ресурсної бази суб'єкта господарювання, а також стабільності протягом різних етапів його життєвого циклу.

Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства відображає його здатність протистояти загрозам або мінімізувати збитки, спричинені негативними впливами на різні аспекти його діяльності.

1.2. Категоріальна визначеність та типологізація загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

На сучасному етапі розвитку наукової думки спостерігається значна неоднозначність у трактуванні поняття «загроза», а також різноманітність підходів до аналізу загроз фінансово-економічній безпеці підприємства. У науковій літературі широко застосовуються терміни, що описують рівень негативного впливу певного явища чи події, серед яких найпоширенішими є «ризик» і «небезпека». Нерідко ці поняття використовуються як синоніми, однак вважаємо, що їхній зміст має суттєві концептуальні відмінності.

Загроза є фактором або сукупністю факторів, що здатні спричинити негативні наслідки для фінансового стану підприємства. На відміну від загрози, ризик завжди присутній і представляє собою ймовірність реалізації потенційно небезпечних явищ чи подій. Небезпека, у свою чергу, є вже реалізованою загрозою, що негативно впливає на фінансово-економічну

безпеку підприємства. У цьому контексті загроза фінансово-економічній безпеці визначається як потенційні або реальні дії фізичних чи юридичних осіб, які порушують стан фінансової захищеності підприємства і можуть призвести до його припинення, фінансових втрат або інших негативних наслідків [21].

Крім того, загрози фінансово-економічній безпеці підприємства можна трактувати як можливі негативні наслідки впливу чинників зовнішнього середовища та внутрішніх змін у підприємстві на його фінансовий стан, зокрема на його фінансову стійкість, ліквідність і платоспроможність [16].

Загрози фінансово-економічній безпеці підприємства можна класифікувати за різними ознаками, основні з яких наведено на рис. 1.5.

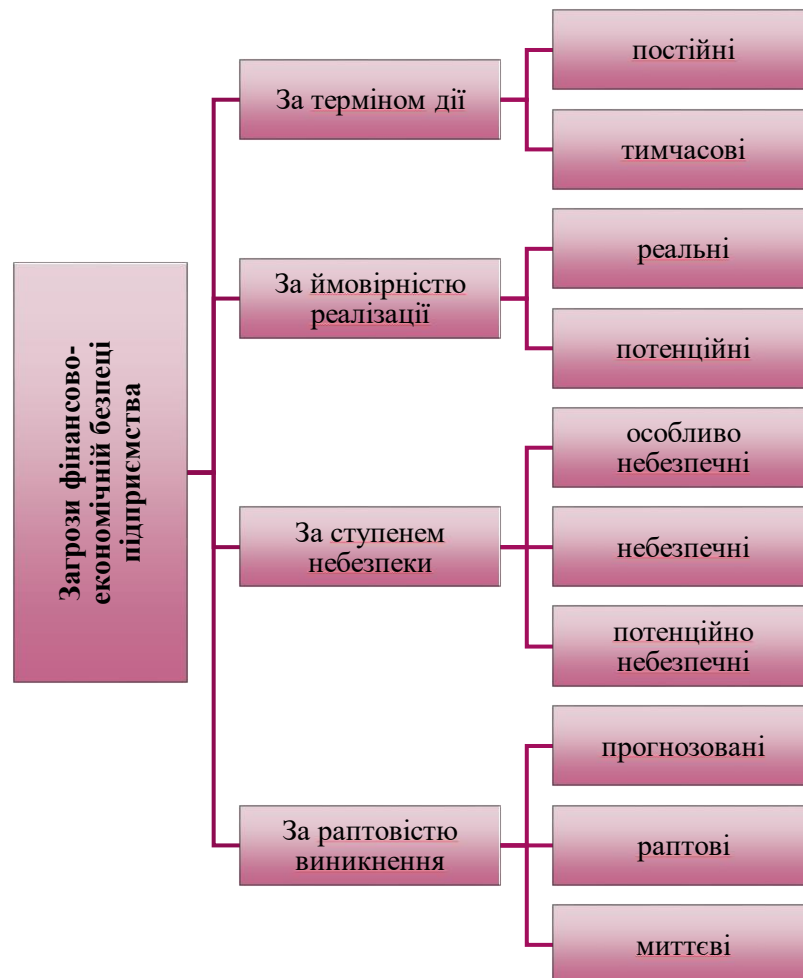

Рис. 1.5. Класифікація загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Для цілей управління загрози варто поділяти на зовнішні і внутрішні. Зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства виникають у зовнішньому бізнес-середовищі і можуть включати економічну нестабільність, коливання валютних курсів та інфляційні процеси, політичні ризики, зокрема зміни в податковому законодавстві або введення санкцій.

Щодо зовнішніх загроз, варто відзначити, що кожен суб'єкт підприємницької діяльності в процесі свого функціонування зазнає впливу численних негативних чинників із зовнішнього середовища, які значно підривають його життєздатність. Зокрема, до таких факторів належать недосконалість законодавчої бази, низька купівельна спроможність населення, несприятливий фінансовий стан галузі, неготовність підприємств до умов жорсткої конкуренції, а також значний податковий тиск. Ці чинники створюють суттєві перешкоди для ефективної діяльності бізнесу та знижують рівень його економічної безпеки.

Для ідентифікації зовнішніх загроз необхідно особливу увагу звернути на їх походження з основних чинників зовнішнього середовища наведених на рис. 1.6.

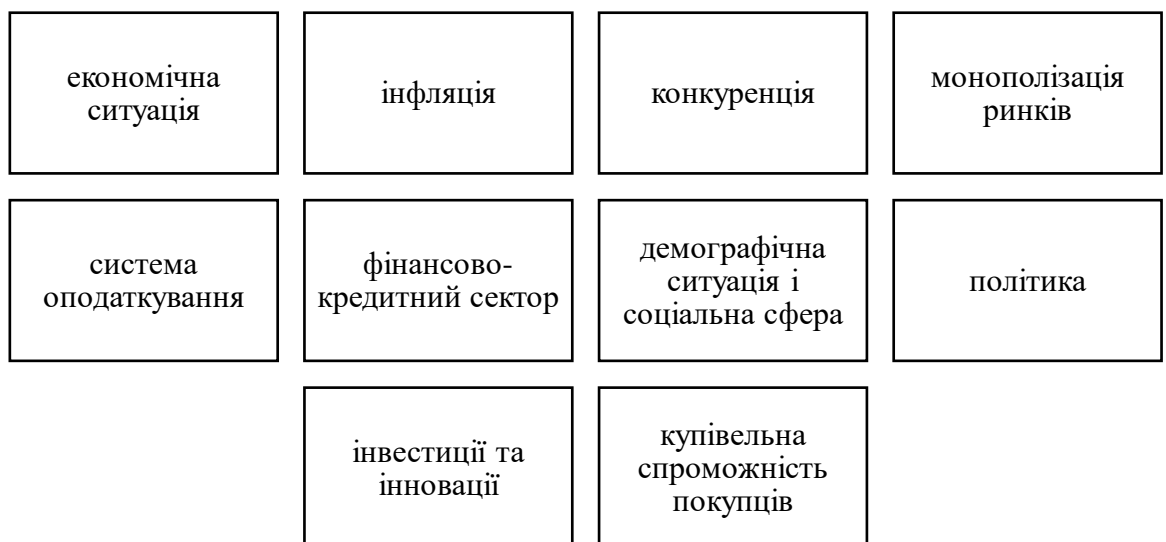

Рис. 1.6. Зовнішні джерела загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Внутрішні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства виникають безпосередньо через неефективне управління ресурсами на самому підприємстві. Саме на внутрішні загрози підприємство може впливати, а вплив зовнішніх може лише мінімізувати.

Основні внутрішні джерела загроз фінансово-економічній безпеці підприємства наведено на рис. 1.7.

Рис. 1.7. Внутрішні джерел загроз фінансово-економічній безпеці підприємства [5-6]

Політика забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств передбачає створення надійних і ефективних відносин з постачальниками, споживачами, конкурентами та органами державного управління, що зумовлює необхідність постійного моніторингу цих взаємозв'язків та впровадження превентивних заходів для попередження потенційних загроз у процесі взаємодії.

У контексті стратегічної взаємодії з органами державного управління забезпечення фінансово-економічної безпеки вимагає регулярного моніторингу зовнішнього середовища, зокрема аналізу дій органів державної влади, а також активного використання груп впливу в законодавчих і виконавчих органах. Важливими інструментами є розробка політичного маркетингу, консалтингу, створення та управління іміджем і діловою репутацією підприємства, застосування сучасних комунікацій, проведення брифінгів, прогнозування соціально-економічних і політичних процесів, а також залучення державних грантів і використання лобістських механізмів. Ключовим завданням є розвиток методологічних і методичних підходів до управління цією взаємодією для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Проблематика запобігання загрозам не обмежується лише оперативним реагуванням на існуючі загрози, але й включає створення умов для уникнення негативного впливу загроз, зокрема через застосування основних підходів до їх усунення або зменшення рівня негативного впливу, які наведені на рис. 1.8.

Вважаємо, що основним завданням фінансового менеджменту в умовах викликів і загроз є формування здатності підприємства швидко адаптовуватися до змін ринкового середовища, розробляти і впроваджувати відповідні адаптаційні механізми, в основі яких мають бути основні принципи запобігання загроз, їх нейтралізації та мінімізації негативного впливу задля недопущення втрати фінансової стійкості суб'єкта господарювання в умовах невизначеності.

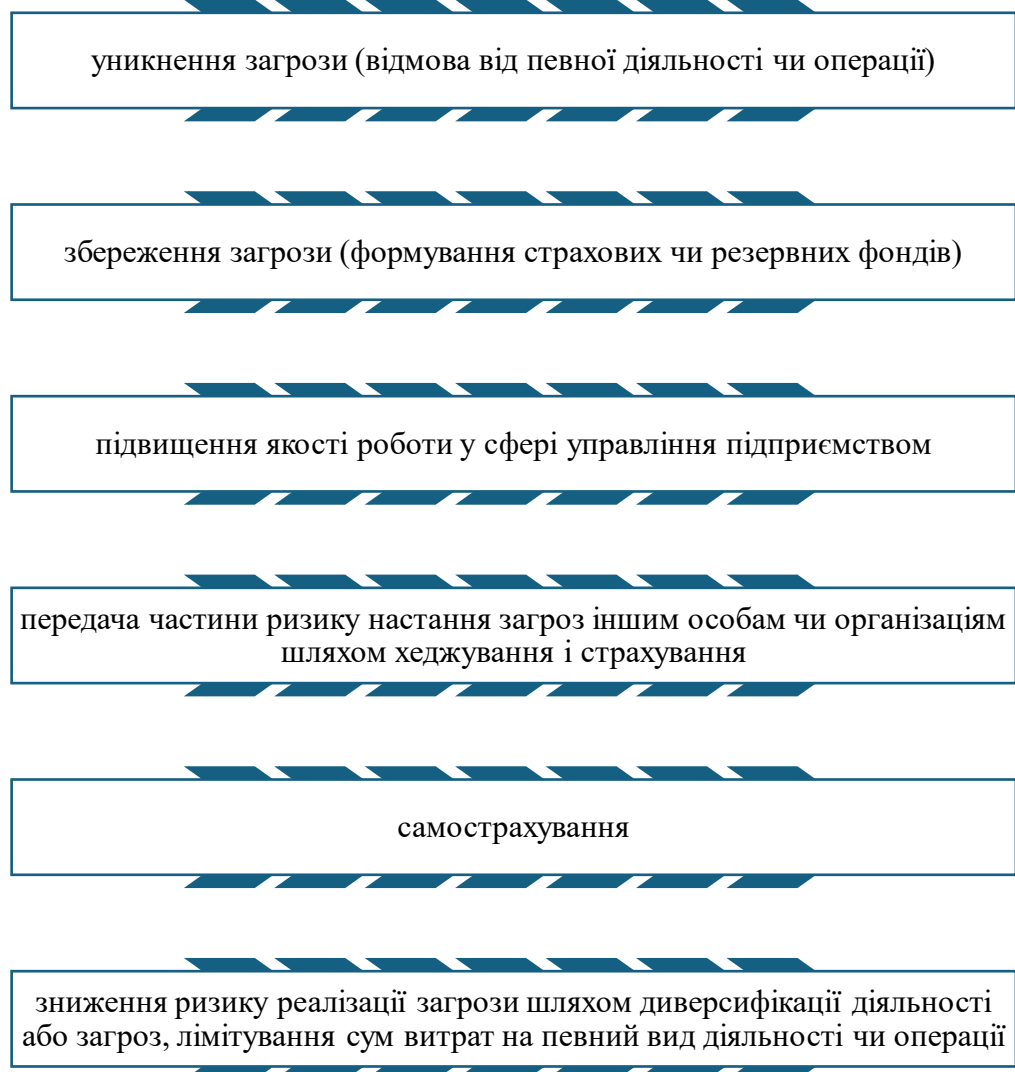

Рис. 1.8. Основні підходи до запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Для запобігання загрозам фінансово-економічній безпеці підприємства необхідно визначити низку ключових завдань, які потребують першочергового вирішення. Зокрема, це включає: забезпечення постійного підтримання високого рівня кваліфікації працівників; розвиток техніко-технологічних можливостей та виробничих потужностей підприємства з метою досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності; підвищення ефективності менеджменту підприємства; забезпечення фінансової стійкості та забезпечення економічного зростання підприємства.

1.3. Методичний інструментарій ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Систематичне дослідження та моніторинг процесів виникнення та поширення загроз фінансово-економічній безпеці підприємств у контексті динамічних змін глобального економічного середовища і зростання відкритості економіки України під впливом інтеграційних процесів вимагають наукового обґрунтування та удосконалення теоретико-методологічних підходів до оцінки загроз з метою адекватного реагування на дестабілізуючі фактори зовнішнього та внутрішнього середовища.

Ідентифікація та оцінка загроз фінансово-економічній безпеці проводиться в рамках комплексного аналізу фінансового стану підприємства, зокрема через аналіз структури капіталу, показників фінансової стійкості, грошових потоків та інших важливих аспектів фінансової діяльності. Звуження фокусу на окремі аспекти діяльності підприємства дозволяє найбільш точно ідентифікувати потенційні загрози та виділити найбільш пріоритетні з них.

Найбільш розповсюдженим методом оцінки загроз є індикаторний підхід. Цей підхід передбачає оцінку стану фінансово-економічної безпеки підприємства шляхом порівняння фактичних значень показників з критичними значеннями, визначеними спеціалістами з економічної безпеки підприємства. При цьому кількість індикаторів може бути необмеженою, і вони повинні комплексно охоплювати всі аспекти виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства, а також його здатність до розвитку та забезпечення безпеки.

Таким чином, порівняння фактичних показників з критичними дозволяє виявити, наскільки підприємство знаходиться в безпечній зоні, та виявити проблемні індикатори, що вказують на порушення межі безпеки. Перевагою цього підходу є системність і можливість швидкої ідентифікації проблемних сфер безпеки, проте одним з недоліків є складність точного визначення

критичних значень індикаторів, що є важливим для коректної оцінки фінансово-економічної безпеки.

Цей підхід часто запозичується з оцінки економічної безпеки держави, де система індикаторів і їх критичні межі вже були передбачені відповідними концепціями. Однак для підприємств ще не розроблено універсальну методіку для визначення індикаторів, яка б враховувала специфіку діяльності підприємства залежно від його галузі, форми власності, капітальної структури тощо. Урахування цих змін, а також динаміки зовнішнього середовища ускладнює процес аналізу, вимагаючи постійного коригування системи показників, що призводить до збільшення трудомісткості і потребує залучення висококваліфікованих спеціалістів.

Зважаючи на нелінійний і комплексний характер зв'язків між загрозами фінансово-економічній безпеці підприємств, доцільно застосовувати комплексний підхід, що поєднує різні методи дослідження (наприклад, аналіз і обробку сценаріїв та метод аналізу ієрархій), щоб врахувати взаємозалежність явищ у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства.

У рамках комплексного підходу існуючі методи повинні доповнюватися методами багатовимірною статистичного аналізу, аналізу та обробки сценаріїв, а також методами теорії систем та іншими. Використання цих методів у комплексі дозволяє всебічно врахувати специфіку процесів, що відбуваються в економічній сфері, і дає змогу більш точно прогнозувати можливі загрози, а також забезпечити ефективне управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Після виявлення загроз зазвичай проводиться оцінювання їх впливу на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства. Своєю чергою рівень фінансово-економічної безпеки підприємства може бути розрахований з використанням різних методичних підходів, найпоширенішими з яких є функціональний та індикаторний на основі комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Для проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства, що передбачає оцінку його фінансово-економічної безпеки, вихідні дані можна об'єднати в три основні групи. Перша група включає показники платоспроможності, до яких належать такі важливі критерії, як коефіцієнт критичної ліквідності, коефіцієнт покриття, рівень забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами, частка дебіторської та кредиторської заборгованості у власному капіталі, а також співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами. Ці показники дозволяють оцінити здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та підтримувати стабільну ліквідність.

Друга група складається з показників фінансової стійкості. До них відносяться коефіцієнти автономії, фінансової стійкості та фінансової залежності, коефіцієнт інвестування, маневреності власного капіталу, а також коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів. Ці показники характеризують рівень незалежності підприємства від зовнішніх фінансових джерел, його здатність до залучення і ефективного використання капіталу, а також здатність пристосовувати свої фінансові ресурси до змінюваних умов економічного середовища.

Третя група охоплює показники ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства, зокрема рентабельність продажу та рентабельність активів підприємства. Вони дозволяють оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для генерування доходу та прибутку.

Оцінка динаміки ключових показників, яка є важливою для підтвердження взаємозв'язку індикаторів комплексного аналізу з результатами фінансово-економічної діяльності, передбачає розрахунок індексів розвитку на основі фактичних даних, а також використання даних ретроспективного аналізу для встановлення тенденцій змін фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансового стану слід проводити за трьома основними напрямками: платоспроможність, фінансова стійкість та ефективність фінансово-економічної діяльності. Ключовим етапом цього процесу є

розрахунок відхилень фактичних показників аналізованого періоду від порогових значень, що дозволяє визначити, чи перевищує фактичне значення порогове, а також за допомогою цих відхилень визначити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства. Якщо фактичне значення показника більше за порогове, відхилення буде позитивним, у разі рівності значень відхилення дорівнюватиме нулю, а якщо фактичне значення менше за порогове, відхилення матиме від'ємне значення.

Аналіз отриманих відхилень дає можливість детально розглянути фактори, що впливають на фінансово-економічну діяльність підприємства, і виявити необхідні напрями для покращення його показників. Важливим етапом є також розрахунок співвідношення фактичних показників із пороговими значеннями за формулою 1.1, що дозволяє точно оцінити рівень досягнутого фінансового стану підприємства.

$$y_{ij} = g_{ij} / g^* \quad i = 1, r, j = 1, u, \quad (1.1)$$

де g_{ij}^* – порогове значення кожного показника j -ї групи;

g_{ij} – фактичне значення i -го показника j -ї групи;

r – кількість показників;

u – кількість груп.

Розрахунок інтегральної оцінки кожного показника в групі розраховується як добуток вагомості показника у певній групі та співвідношення i -го показника j -ї характеристики та порогового значення за формулою 1.2.

$$I_j = q_{ij} \times y_{ij}, \quad i = 1, r, j = 1, u. \quad (1.2)$$

На наступному етапі розраховується інтегральна оцінка j -ї групи як середньозваженого показника за формулою 1.3.

$$G_j = \sum q_{ij} \times y_{ij}, i=1,r, j=1,u, \quad (1.3)$$

де G_j – оцінка j -ї групи; q_{ij} – вагомість i -го показника; y_{ij} – співвідношення i -го показника j -ї характеристики і порогового значення.

На заключному етапі розраховується комплексна оцінка з урахуванням вагомості груп за формулою 1.4.

$$\begin{aligned} \text{Комплексна оцінка} = & \text{комплексна оцінка I групи (значимість групи} \times \text{значення} \\ & \text{інтегрованої оцінки групи)} + \text{комплексна оцінка II групи (значимість групи} \times \text{значення} \\ & \text{інтегрованої оцінки групи)} + \text{комплексна оцінка III групи (значимість групи} \times \text{значення} \\ & \text{інтегрованої оцінки групи)} \end{aligned} \quad (1.4)$$

Маючи значення комплексної оцінки та рівень загроз оцінюється вплив кожної з них. Сучасні інформаційні технології можуть значно підвищити ефективність комплексного аналізу фінансового стану підприємства, зокрема через впровадження автоматизованих систем для збору, обробки та аналізу фінансових даних у реальному часі. Використання програмного забезпечення для фінансового планування та моніторингу дозволяє оперативно оцінювати ключові показники, моделювати фінансові сценарії, а також проводити порівняльний аналіз фактичних показників з пороговими значеннями. Інструменти для візуалізації та інтерактивного аналізу даних, зокрема дашборди та графічні інтерфейси, допомагають менеджерам швидко виявляти відхилення і прогнозувати тенденції розвитку. Крім того, технології штучного інтелекту та машинного навчання можуть автоматизувати і вдосконалювати процес виявлення потенційних загроз і ризиків, сприяючи своєчасному реагуванню на зміни у фінансово-економічному середовищі.

Висновки до розділу 1

Досліджено теоретичні аспекти фінансово-економічної безпеки підприємства, що включають визначення її сутності, типологізацію загроз та методичний інструментарій для їх ідентифікації. Визначення фінансово-економічної безпеки як основи стабільності підприємства в умовах змінюваного зовнішнього та внутрішнього середовища дає можливість чітко окреслити межі та пріоритети для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами та активами. Під фінансово-економічною безпекою підприємства варто розуміти його здатність забезпечувати фінансову стійкість, мінімізувати ризики та підтримувати стабільний розвиток в умовах нестабільного ринкового середовища.

Розкриття змісту та систематизація загроз фінансово-економічній безпеці підприємства дозволяє виокремити основні фактори ризику, що впливають на фінансову стійкість та здатність підприємства адаптуватися до економічних викликів. Зокрема, ідентифікація таких загроз на зовнішні та внутрішні необхідна для своєчасного реагування на потенційні дестабілізуючі фактори та розробки відповідних заходів щодо їх запобігання.

Методичний інструментарій ідентифікації загроз вказує на важливість застосування комплексних підходів та інноваційних методів, таких як індикаторний аналіз і багатовимірний статистичний аналіз, що дозволяють більш точно оцінити фінансовий стан підприємства і виявити найбільш небезпечні загрози для його фінансово-економічної безпеки.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНЮВАННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ТОВ «МК «ГАЛИЧИНА»

2.1. Аналіз фінансового стану ТОВ «МК «Галичина»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Молочна компанія «Галичина», яку обрано для дослідження, займає провідну позицію на ринку кисломолочної продукції та є одним із найбільших виробників йогуртів в Україні. Основним напрямом діяльності компанії є виробництво та реалізація цільномолочних продуктів, які здебільшого постачаються в неспеціалізовані роздрібні мережі. Підприємство випускає продукцію під брендами «Галичина», «ГоКарпати» та «ГаличанськЕ», які включають широкий асортимент молочних виробів, зокрема йогурти, молоко, кефір, сметану та сир.

Виробничі потужності ТМ «Галичина» розташовані на заході України, у містечку Радехів Львівської області, де використовуються сучасні європейські технології та обладнання від провідних виробників. Компанія здійснює закупівлю 99% сировини безпосередньо від фермерських господарств, що забезпечує високу якість молока, яке використовується у виробництві її продукції. Система менеджменту безпеки харчових продуктів на підприємстві сертифікована відповідно до вимог схеми FSSC 22000, що включає норми ISO 22000:2018, ISO/TS 22002-1:2009 та додаткові вимоги, і є однією з найбільш високих стандартів у галузі безпеки харчових продуктів.

Фінансовий стан компанії напряму залежить від ефективного управління активами, розмір і структура яких постійно змінюються в процесі її діяльності. Для аналізу цих змін використовуються методи горизонтального та вертикального аналізу фінансової звітності, які дозволяють оцінити трансформації в структурі майна та джерелах його формування. Аналіз активів і пасивів проводиться з використанням агрегованого балансу (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Агрегований баланс ТОВ «МК «Галичина» за 2021-2023 роки

Актив	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення (+,-) 2022/2021		Темп зростання 2022/ 2021, %	Відхилення (+,-) 2023/2022		Темп зростання 2023/ 2022, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1. Необоротні активи	222844	27,68	603924	44,38	329144	25,54	381080	16,70	271,01	-274780	-18,84	54,50
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи	222475	27,63	576844	42,39	310010	24,06	354369	14,76	259,28	-266834	-18,33	53,74
1.2. Інші необоротні активи і довгостр. дебіт. заборгованість	369	0,05	27080	1,99	19134	1,48	26711	1,94	7338,75	-7946	-0,51	70,66
2. Оборотні активи	582321	72,32	756955	55,62	959512	74,46	174634	-16,70	129,99	202557	18,84	126,76
2.1. Запаси	209336	26,00	297831	21,89	432119	33,53	88495	-4,11	142,27	134288	11,65	145,09
2.2. Дебіторська заборгованість	313611	38,95	322025	23,66	372736	28,92	8414	-15,29	102,68	50711	5,26	115,75
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти	42896	5,33	130811	9,61	137158	10,64	87915	4,28	304,95	6347	1,03	104,85
2.5. Інші оборотні активи	16478	2,05	6288	0,46	17499	1,36	-10190	-1,58	38,16	11211	0,90	278,29
Всього майна	805165	100,00	1360879	100,00	1288656	100,00	555714	0,00	169,02	-72223	0,00	94,69
1. Власний капітал	51404	6,38	464030	34,10	522675	40,56	412626	27,71	902,71	58645	6,46	112,64
2. Довгострокові зобов. і забезпечення	15094	1,87	57888	4,25	92952	7,21	42794	2,38	383,52	35064	2,96	160,57
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	738667	91,74	838961	61,65	673029	52,23	100294	-30,09	113,58	-165932	-9,42	80,22
3.1. Кредиторська заборгованість	354031	43,97	304687	22,39	343340	26,64	-49344	-21,58	86,06	38653	4,25	112,69
3.2. Інші поточні зобов'язання	384636	47,77	534274	39,26	269689	20,93	149638	-8,51	138,90	-264585	-18,33	50,48
Всього капіталу	805165	100,00	1360879	100,00	1288656	100,00	555714	0,00	169,02	-72223	0,00	94,69

Аналіз агрегованого балансу підприємства протягом 2021-2023 років виявив суттєві зміни в динаміці активів. Загальна сума активів значно зросла в 2022 році порівняно з 2021 роком, з приростом на 555714 тис. грн (69,02%), проте в 2023 році спостерігалось зменшення на 72223 тис. грн (5,31%). Це зменшення відбулося внаслідок переоцінки необоротних активів, величина яких у 2022 році становила 603924 тис. грн (44,38%), а в 2023 році зменшилася до 329144 тис. грн (25,54%) (рис. 2.1).

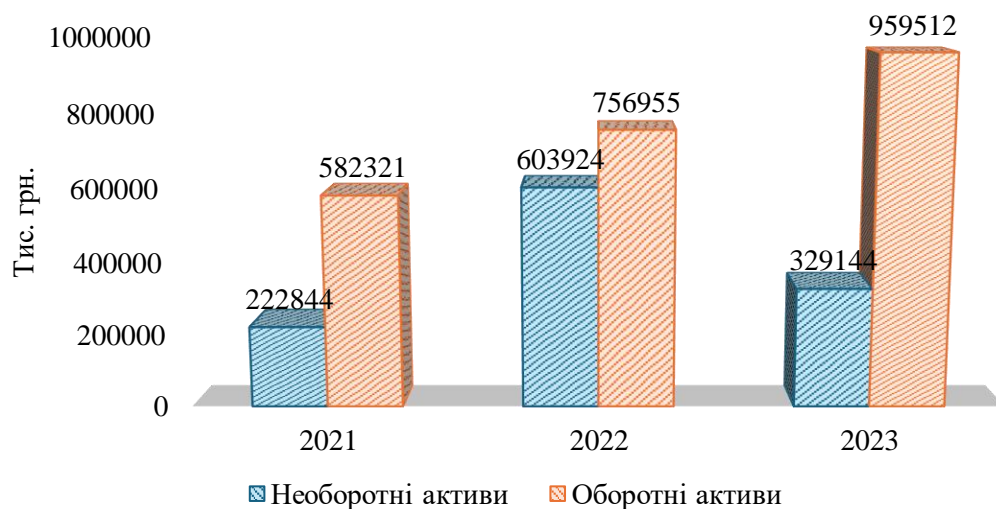

Рис. 2.1. Структурна динаміка активів ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Структура активів підприємства вказує на значну питому вагу оборотних активів: у 2021 році ця частка складала 72,32%, у 2022 році знизилася до 55,62%, а в 2023 році знову зросла до 74,46%. Такі зміни відображають збільшення запасів, готівки для придбання матеріальних ресурсів і розширення виробничих потужностей підприємства. Зокрема, запаси на підприємстві в 2022 році збільшилися на 42,27%, а в 2023 році – на 45,09%, що свідчить про активне нарощування виробничих ресурсів. Також зросли грошові кошти та їх еквіваленти: у 2022 році – на 87915 тис. грн (204,95%), а у 2023 році – на 6347 тис. грн (4,85%), що може свідчити про покращення ліквідності підприємства.

Водночас зростання дебіторської заборгованості у 2022 році на 8414 тис. грн (2,68%) і у 2023 році на 50711 тис. грн (15,75%) вказує на надання підприємством кредиту своїм покупцям, що в умовах відстрочення платежів може бути джерелом майбутнього прибутку, але й супроводжується певними ризиками. Враховуючи таку динаміку, можна зробити висновок, що підприємство володіє достатньо мобільною структурою активів, оскільки питома вага оборотних активів коливається в межах 55-70%, що забезпечує йому гнучкість у веденні операційної діяльності.

Аналіз пасивів підприємства свідчить про збільшення загальної суми капіталу, що узгоджується з динамікою майна. Протягом 2021-2022 років спостерігається суттєве зростання власного капіталу на 412626 тис. грн, що призвело до його збільшення в дев'ять разів (рис. 2.2). Такий значний приріст капіталу відображає активні інвестиції в розвиток підприємства та зростання прибутку, який не був виведений із обігу. Однак у 2023 році темпи приросту власного капіталу зменшилися, що вказує на зміни в умовах фінансування діяльності підприємства.

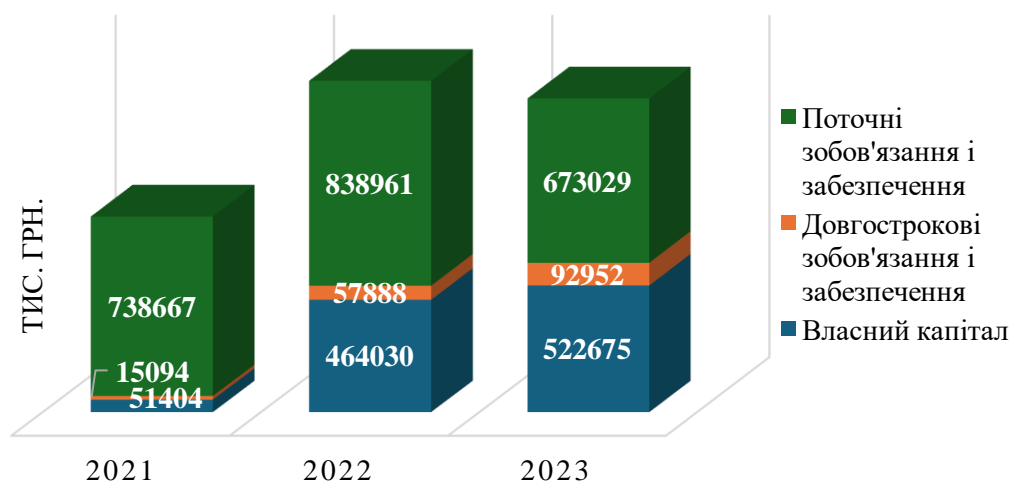

Рис. 2.2. Структурна динаміка пасивів ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Детально зміни в джерелах фінансування підприємства відображені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Структура і динаміка власного й позикового капіталу ТОВ «МК «Галичина» за 2021-2023 роки

	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення (+,-) 2022/2021			Відхилення (+,-) 2023/2022		
	сума, тис. грн.	пито- ма вага, %	сума, тис. грн.	пито- ма вага, %	сума, тис. грн.	пито- ма вага, %	Δ	%	темп зрос- тання, %	Δ	%	темп зрос- тання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	51404	6,38	464030	34,10	522675	40,56	412626	27,71	902,71	58645	6,46	112,64
1. Зареєстрований (пайовий) капітал	10000	1,24	10000	0,73	10000	0,78	0	-0,51	100,00	0	0,04	100,00
2. Капітал у дооцінках	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
3. Додатковий капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього інвестований капітал	10000	1,24	10000	0,73	10000	0,78	0	-0,51	100,00	0	0,04	100,00
4. Резервний капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	46404	5,76	459030	33,73	512675	39,78	412626	27,97	989,20	53645	6,05	111,69
Всього накопичений капітал	46404	5,76	459030	33,73	512675	39,78	412626	27,97	989,20	53645	6,05	111,69
6. Неоплачений капітал	-5000	-0,62	-5000	-0,37	0	0,00	0	0,25	100,00	5000	0,37	0,00
7. Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Всього капітал у розпорядженні	-5000	-0,62	-5000	-0,37	0	0,00	0	0,25	100,00	5000	0,37	0,00
8. Інші резерви	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	753761	93,62	896849	65,90	765981	59,44	143088	-27,71	118,98	-130868	-6,46	85,41
1. Довгострокові зобов'язання	15094	1,87	57888	4,25	92952	7,21	42794	2,38	383,52	35064	2,96	160,57
1.1. Довгострокові кредити банків	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
1.2. Інші довгострокові зобов'язання та забезпечення	15094	1,87	57888	4,25	92952	7,21	42794	2,38	383,52	35064	2,96	160,57
2. Поточні зобов'язання	738667	91,74	838961	61,65	673029	52,23	100294	-30,09	113,58	-165932	-9,42	80,22
2.1. Короткострокові кредити банків	0	0,00	0	0,00	60000	4,66	0	0,00	0,00	60000	4,66	0,00
2.2. Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	18283	2,27	13985	1,03	34010	2,64	-4298	-1,24	76,49	20025	1,61	243,19
2.3. Векселі видані	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.4. Заборгованість за товари, роботи, послуги	299982	37,26	270993	19,91	287603	22,32	-28989	-17,34	90,34	16610	2,40	106,13
2.5. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	28677	3,56	1084	0,08	2830	0,22	-27593	-3,48	3,78	1746	0,14	261,07
2.6. Доходи майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.7. Інші поточні зобов'язання та забезпечення	391725	48,65	552899	40,63	288586	22,39	161174	-8,02	141,14	-264313	-18,23	52,20
СУКУПНИЙ КАПІТАЛ	805165	100	1360879	100	1288656	100	555714	—	169,02	-72223	—	94,69

Частка власного капіталу в структурі пасивів поступово зростала: у 2021 році вона складала 6,38%, у 2022 році – 34,10%, у 2023 році – 40,56%. Така тенденція є позитивною, оскільки збільшення питомої ваги власного капіталу знижує залежність підприємства від зовнішніх позик, що підвищує його фінансову стійкість. Найбільшу частину власного капіталу займає нерозподілений прибуток. У 2022 році, порівняно з 2021 роком, абсолютне збільшення цієї статті становило 412626 тис. грн, а у 2023 році, порівняно з 2022 роком – 53645 тис. грн. Це свідчить про підвищення ефективності господарської діяльності компанії.

Водночас, частка позикового капіталу в пасиві підприємства є досить значною: у 2021 році вона складала 93,62%, у 2022 році – 65,90%, у 2023 році – 59,44%. Хоча позиковий капітал зменшується, його все ще висока частка знижує фінансову стійкість підприємства і збільшує фінансові ризики.

Аналізуючи динаміку позикового капіталу та його складових, варто відзначити, що зменшення позикового капіталу переважно відбулося за рахунок поточних зобов'язань, які займають основну частину у структурі зобов'язань підприємства. Абсолютне збільшення поточних зобов'язань у 2022 році склало 100294 тис. грн (113,58%), однак у 2023 році цей показник зменшився на 165932 тис. грн (80,22%).

Крім того, заборгованість за товари, роботи та послуги займає значну частку в структурі поточних активів. У 2022 році порівняно з 2021 роком показник зменшився на 28989 тис. грн, а в 2023 році порівняно з 2022 роком зріс на 16660 тис. грн. Щодо динаміки довгострокових зобов'язань, то протягом 2021-2023 років спостерігається їх зростання. Частка довгострокових зобов'язань у 2021 році становила 1,87%, у 2022 році – 4,25%, а у 2023 році – 7,21%. Це є позитивною тенденцією, оскільки збільшення частки довгострокових зобов'язань свідчить про покращення платіжної дисципліни підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «МК «Галичина» протягом 2021-2023 років свідчить про позитивні тенденції в його розвитку. Збільшення власного капіталу, зокрема завдяки нерозподіленому прибутку, свідчить про

підвищення ефективності господарської діяльності. Зменшення частки позикового капіталу знижує фінансові ризики і підвищує фінансову стійкість підприємства. Водночас зростання дебіторської заборгованості та частки довгострокових зобов'язань вказує на активну операційну діяльність і покращення платіжної дисципліни. Однак висока частка позикового капіталу залишає підприємство залежним від зовнішніх джерел фінансування.

2.2. Виявлення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Виявлення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства дозволяє вчасно приймати стратегічні рішення для мінімізації ризиків та забезпечення стабільного розвитку організації. З цією метою доцільно використовувати індикаторний підхід, згідно з яким відхилення окремих сигнальних показників фінансово-економічної безпеки від їх нормативних значень вказує на реальні чи потенційні загрози.

Результати розрахунку фактичних значень індикаторів фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» у 2021-2023 рр. за трьома групами фінансових показників (ліквідності й платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності фінансово-економічної діяльності) наведено в табл. 2.3–2.5.

Після проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства за 2021 рік було встановлено, що її значення складає 0,43, що є значно нижчим за оптимальне значення, яке повинно бути рівним або перевищувати 1. Це свідчить про неефективне використання ресурсів на підприємстві та наявність нестачі грошових коштів, що негативно позначається на рівні ліквідності. Серед складових комплексної оцінки фінансового стану підприємства найнижчий рейтинг отримала I група «Платоспроможність», показники якої значно відхиляються від порогових значень, що вказує на наявність реальних загроз фінансово-економічній безпеці пов'язаних із нездатністю підприємства своєчасно погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Таблиця 2.3

Результати оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки

ТОВ «МК «Галичина» у 2021 році

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
-	-	-	-	-	ст.4 - ст.5	ст.4/ ст.5	-	ст.7× ст.8	∑ст.9 за групами оцінки	ст.2× ст.10
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,48	0,8	-0,32	0,60	0,32	0,19	-0,05	-0,02
		Коеф. покриття	0,79	2	-1,21	0,40	0,22	0,09		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	-0,27	0,5	-0,77	-0,54	0,18	-0,10		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,89	1	-0,11	0,89	0,24	0,21		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	-3,34	0,3	-3,64	-11,13	0,04	-0,45		
II – група «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,06	0,5	-0,44	0,12	0,19	0,02	0,43	0,13
		Коеф. фінансової стійкості	0,08	0,7	-0,62	0,11	0,08	0,01		
		Коеф. фінансової залежності	15,66	2	13,66	7,83	0,08	0,63		
		Коеф. інвестування	0,23	1	-0,77	0,23	0,26	0,06		
		Коеф. маневреності власного капіталу	-3,04	0,5	-3,54	-6,08	0,15	-0,91		
		Коеф. співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	2,61	1	1,61	2,61	0,24	0,63		
III – група «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	3,21	1,5	1,71	2,14	0,24	0,51	1,07	0,32
		Рентабельність власного капіталу	0,23	0,2	0,03	1,13	0,28	0,32		
		Рентабельність продажів	0,004	0,2	-0,20	0,02	0,24	0,00		
		Рентабельність чистих активів	0,1	0,1	0,00	1,00	0,24	0,24		
	∑=1	Комплексна оцінка = 0,43								

II група «Фінансова стійкість», яка займає друге місце за важливістю, також має відхилення показників переважної більшості показників від порогових значень, що свідчить про наявність загроз фінансово-економічній безпеці підприємства через надмірну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Так, низький рівень фінансової автономії свідчить про надмірну залежність підприємства від позикових коштів, що може призвести до проблем з погашенням боргів у разі несприятливих економічних умов або зниження платоспроможності, підвищення ймовірності несприятливих фінансових наслідків, таких як банкрутство чи неплатоспроможність, внаслідок несприятливих змін на ринку або внаслідок низької ефективності управлінських рішень.

Таким чином, відхилення показників фінансової стійкості від нормативних значень може сигналізувати про наявність структурних проблем у фінансовій політиці підприємства, які вимагають коригування для забезпечення його стабільного функціонування та мінімізації потенційних загроз для фінансово-економічної безпеки.

Водночас III група «Ефективність фінансово-економічної діяльності» показала найкращі результати, оскільки відхилення її показників від порогових значень мають переважно позитивні значення (окрім показника рентабельності продаж). Це вказує на зростання потенціалу підприємства та підвищення його ділової активності. Для покращення ситуації необхідно привести до оптимальних значень показники платоспроможності та фінансової стійкості, за винятком коефіцієнта інвестування та співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів.

Відповідні заходи частково були вжиті підприємством у 2022 році, в результаті чого значення комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «МК «Галичина» у 2022 році покращилось в порівнянні з 2021 роком і складає 0,77. Проте, все ще значення не відповідає оптимальному і є меншим ніж 1.

Таблиця 2.4

Результати оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки

ТОВ «МК «Галичина» у 2022 році

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
-	-	-	-	-	ст.4 - ст.5	ст.4/ ст.5	-	ст.7× ст.8	Σст.9 за групами оцінки	ст.2× ст.10
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,54	0,8	-0,26	0,68	0,32	0,22	0,35	0,14
		Коеф. покриття	0,93	2	-1,07	0,47	0,22	0,10		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	-0,07	0,5	-0,57	-0,14	0,18	-0,03		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,39	1	-0,61	0,39	0,24	0,09		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	-0,3	0,3	-0,60	-1,00	0,04	-0,04		
II – група «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,34	0,5	-0,16	0,68	0,19	0,13	0,74	0,22
		Коеф. фінансової стійкості	0,38	0,7	-0,32	0,54	0,08	0,04		
		Коеф. фінансової залежності	2,93	2	0,93	1,47	0,08	0,12		
		Коеф. інвестування	0,77	1	-0,23	0,77	0,26	0,20		
		Коеф. маневреності власного капіталу	-0,18	0,5	-0,68	-0,36	0,15	-0,05		
		Коеф. співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	1,25	1	0,25	1,25	0,24	0,30		
III – група «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	2,93	1,5	1,43	1,95	0,24	0,47	1,37	0,41
		Рентабельність власного капіталу	0,12	0,2	-0,08	0,60	0,28	0,17		
		Рентабельність продажів	0,009	0,2	-0,19	0,05	0,24	0,01		
		Рентабельність чистих активів	0,3	0,1	0,20	3,00	0,24	0,72		
	Σ=1	Комплексна оцінка = 0,77								

Загалом варто зазначити, що комплексна оцінка у 2022 році I групи «Платоспроможність» та II групи «Фінансова стійкість» зросла майже вдвічі

порівнянню з 2021 роком, що свідчить про підвищення платоспроможності підприємства та його фінансової стійкості. Далі розглянемо результати комплексної оцінки фінансового стану ТОВ «МК «Галичина» за 2023 рік (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Результати оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК
«Галичина» у 2023 році

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від порогового значення	Відношення фактичних і	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
-	-	-	-	-	ст.4 - ст.5	ст.4/ ст.5	-	ст.7× ст.8	∑ст.9 за групами оцінки	ст.2× ст.10
I група – «Платоспроможність»	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,76	0,8	-0,04	0,95	0,32	0,30	0,72	0,29
		Коеф. покриття	1,45	2	-0,55	0,73	0,22	0,16		
		Коеф. забезпеченості оборотних активів власними обор. засобами	0,31	0,5	-0,19	0,62	0,18	0,11		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,38	1	-0,62	0,38	0,24	0,09		
		Коеф. співвідношення чистих оборотних активів з чистими активами	0,37	0,3	0,07	1,23	0,04	0,05		
II – група «Фінансова стійкість»	0,3	Коеф. автономії	0,41	0,5	-0,09	0,82	0,19	0,16	1,59	0,48
		Коеф. фінансової стійкості	0,48	0,7	-0,22	0,69	0,08	0,05		
		Коеф. фінансової залежності	2,47	2	0,47	1,24	0,08	0,10		
		Коеф. інвестування	1,59	1	0,59	1,59	0,26	0,41		
		Коеф. маневреності власного капіталу	0,55	0,5	0,05	1,10	0,15	0,17		
		Коеф. співвідн. мобільних і іммобіліз. засобів	2,92	1	1,92	2,92	0,24	0,70		
III – група «Ефективність фінансово-економічної діяльності»	0,3	Коеф. трансформації	2,79	1,5	1,29	1,86	0,24	0,45	1,58	0,47
		Рентабельність власного капіталу	0,11	0,2	-0,09	0,55	0,28	0,15		
		Рентабельність продажів	0,02	0,2	-0,19	0,08	0,24	0,02		
		Рентабельність чистих активів	0,4	0,1	0,30	4,00	0,24	0,96		
	∑=1	Комплексна оцінка = 1,24								

У 2023 році комплексна оцінка ТОВ «МК «Галичина» знаходилася в нормі, а саме 1,24. Це відбулося завдяки покращення показників фінансової залежності, коефіцієнту співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів та коефіцієнту трансформації, які становлять 2,47 грн./грн., 2,92 грн./грн. та 2,79 грн./грн. відповідно.

Утім за індикаторним підходом виявлено такі загрози фінансово-економічній безпеці ТОВ «МК «Галичина»:

1) недостатня ліквідність, що може призвести до труднощів із своєчасним виконанням зобов'язань, підвищуючи ризик банкрутства та погіршуючи фінансову стійкість;

2) надмірна залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування для покриття своїх оборотних активів, фінансова вразливість, що може знижувати здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за власні кошти та підвищує фінансові ризики;

3) нестабільний фінансовий стан, що підвищує ймовірність фінансових труднощів та банкрутства;

4) низька ефективність операційної діяльності підприємства, що може призвести до погіршення фінансових результатів у майбутньому;

5) неефективність використання власних ресурсів підприємства, що може бути показником потенційної фінансової кризи або неефективного управління.

Вищезазначені показники свідчать про наявність фінансових ризиків на підприємстві, зокрема пов'язаних з ліквідністю, платоспроможністю та залежністю від позикового капіталу. Утім комплексна оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства має тенденцію до зростання, що є позитивним явищем, але необхідно звернути увагу на покращення ліквідності, підвищення фінансової стійкості та зменшення залежності від зовнішнього фінансування. Підприємству слід зосередитися на підвищенні ефективності своєї діяльності, особливо на рівні рентабельності продажів, щоб забезпечити стабільність у довгостроковій перспективі та мінімізувати загрози фінансово-економічній безпеці.

2.3. Дослідження впливу загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства

Прибуток є основним узагальнюючим фінансовим показником, що відображає результат діяльності підприємства в усіх його аспектах. Збільшення прибутку вказує на зростання потенціалу підприємства та підвищення його активності на ринку. Він є визначальним чинником у формуванні доходів власників, розподілі дивідендів серед акціонерів та інших фінансових надходжень. Крім того, прибуток впливає на рівень рентабельності капіталу і загальну вартість підприємства.

Оскільки прибуток є ключовим результативним показником, що відображає ефективність діяльності підприємства, вкрай важливо детально дослідити фактори, які його визначають, а також оцінити їх вплив на загальний фінансовий результат компанії. Це дозволяє виявити основні тенденції та забезпечити оптимальне управління фінансовими ресурсами підприємства. [32].

Динаміку проведення операцій формування і розподілу прибутку підприємства проаналізовано у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз формування та розподілу прибутку ТОВ «МК «Галичина» за 2021-2023 роки

№ з/п	Показник	Рядок Ф№2	Розрахунок	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абс. відх. (2022-2021)	Абс. відх. (2023-2022)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		2369061	3175091	3690164	806030	515073
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		2055421	2334666	2763350	279245	428684
3	Валовий прибуток	2090	(p1-p2)	313640	840425	926814	526785	86389
4	Інші операційні доходи	2120		341028	51857	55954	-289171	4097

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(p1+p4)	2710089	3226948	3746118	516859	519170
6	Адміністративні витрати	2130		50007	65540	78444	15533	12904
7	Витрати на збут	2150		508514	654459	728127	145945	73668
8	Інші операційні витрати	2180		62148	105955	97293	43807	-8662
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+ +2150+2180)	(p2+p6+ +p7+p8)	2676090	3160620	3667214	484530	506594
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(p5-p9)	33999	66328	78904	32329	12576
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	(2200+2220+ +2240)		375	191	5305	-184	5114
12	Витрати від інвестиційної та фінансової діяльності	(2250+2255+ +2270)		22137	28770	18431	6633	-10339
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(p10+p11- p12)	12237	37749	65778	25512	28029
14	Витрати з податку на прибуток	2300		2203	6795	11840	4592	5045
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(p13-p14)	10034	30954	53938	20920	22984
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0	0	0	0	0
17	Сукупний дохід	2465	(p15+p16)	10034	30954	53938	20920	22984

Проаналізувавши дані, наведені у таблиці вище, можна зробити певні висновки. Протягом аналізованого періоду спостерігається збільшення чистого прибутку, а саме у 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 20920 тис. грн., а у 2023 році в порівнянні з 2022 роком на 22984 тис. грн., що є позитивним явищем. Така динаміка сигналізує про підвищення рівня рентабельності діяльності компанії. Зокрема, зростання обсягу чистого прибутку відбулося переважно за рахунок приросту валового прибутку та сумарних операційних витрат (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Також протягом 2021 – 2023 років прослідковувалась тенденція до збільшення чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції. Чистий дохід від реалізації продукції у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зріс на 806030 тис. грн., а у 2023 році в порівнянні з 2022 роком на 515073 тис. грн..

Собівартість реалізованої продукції у 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 279245 тис. грн., а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 428684 тис. грн.. Збільшення чистого доходу є позитивним явищем, адже свідчить про збільшення обсягу реалізації продукції та відповідно про розвиток підприємства, то збільшення собівартості має негативний характер, так як сигналізує про збільшення витрат на виготовлення продукції.

Значному збільшенню сумарних операційних доходів у 2022 році порівняно з 2021 роком на 484530 тис. грн. та у 2023 році порівняно з 2022 роком на 519170 тис. грн. сприяло збільшення чистого доходу від реалізації. Спостерігається збільшення розміру прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, а саме у 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 25512 тис. грн. та на 28029 тис. грн. у 2023 році в порівнянні з 2022 роком. В основному це відбулось за рахунок збільшення розміру прибутку від операційної діяльності та доходів від інвестиційної та фінансової діяльності

що є позитивним явищем для даного підприємства, оскільки свідчить про підвищення рівня ефективності впровадження фінансової та інвестиційної діяльності. Також варто зазначити, що відбулось зростання сукупного доходу протягом досліджуваного періоду, а саме на 20920 тис. грн у 2022 році порівняно та на 22984 тис. грн. у 2023 році.

Величину фінансового результату діяльності підприємства безпосередньо визначає загальний обсяг доходів та витрат підприємства, аналіз яких здійснено в таблиці 2.7.

Відповідно до отриманих результатів розрахунків можна зробити висновки, що протягом досліджуваного періоду відбувається збільшення загального обсягу доходів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 516675 тис. грн. (у 19,06%) та на 524014 тис. грн. (у 16,24 %) у 2023 році в порівнянні з 2022 роком. Аналогічно збільшився і загальний обсяг витрат у 2022 році порівняно з 2023 роком на 495755 тис. грн. (у 18,36 %) та у 2023 році порівняно з 2022 роком на 501600 тис. грн. (у 15,69 %). У 2022 та 2023 роках спостерігається випереджальний темп приросту доходів над витратами, що свідчить про розширення масштабів діяльності підприємства та підвищення рівня ефективності його діяльності. Зокрема обсяг доходів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшився переважно за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції на 34,02%, частка якого становить 98,39% у структурі доходів, а у 2023 році в порівнянні з 2022 роком збільшився також за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції на 16,24%, частка якого становить 98,37% у структурі доходів підприємства. Це свідчить про збільшення обсягів реалізації продукції.

Загальний обсяг витрат у 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшився у результаті збільшення собівартості реалізованої продукції на 279245 тис. грн. та витрат на збут на 145945 тис. грн., хоча в той самий момент частка собівартості реалізованої продукції в структурі витрат скоротилась на 3,07%, а частка витрат на збут зросла на 1,65%.

Таблиця 2.7

Аналіз складу, структури та динаміки доходів і витрат ТОВ «МК «Галичина»

Показник	Рядок Ф№2	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення 2022/2021 в:			Відхилення 2023/2022 в:		
		Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	сумі, тис. грн	питомій вазі, %	темп зростання, %	сумі, тис. грн	питомій вазі, %	темп зростання, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ДОХОДИ		2710464	100	3227139	100	3751153	100	516675	0,00	119,06	524014	0,00	116,24
Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	2000	2369061	87,40	3175091	98,39	3690164	98,37	806030	10,98	134,02	515073	-0,01	116,22
Інші операційні доходи	2120	341028	12,58	51857	1,61	55954	1,49	-289171	-10,98	15,21	4097	-0,12	107,90
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Інші фінансові доходи	2220	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Інші доходи	2240	375	0,01	191	0,01	5035	0,13	-184	-0,01	50,93	4844	0,13	2636,13
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
ВИТРАТИ		2700430	100	3196185	100	3697785	100	495755	0,00	118,36	501600	0,00	115,69
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	2055421	76,11	2334666	73,05	2763650	74,74	279245	-3,07	113,59	428984	1,69	118,37

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Адміністративні витрати	2130	50007	1,85	65540	2,05	78444	2,12	15533	0,20	131,06	12904	0,07	119,69
Витрати на збут	2150	508514	18,83	654459	20,48	728127	19,69	145945	1,65	128,70	73668	-0,79	111,26
Інші операційні витрати	2180	62148	2,30	105955	3,32	97293	2,63	43807	1,01	170,49	-8662	-0,68	91,82
Фінансові витрати	2250	22137	0,82	28763	0,90	18385	0,50	6626	0,08	129,93	-10378	-0,40	63,92
Витрати від участі в капіталі	2255	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Інші витрати	2270	0	0,00	7	0,00	46	0,00	7	0,00	0,00	39	0,00	657,14
Витрати з податку на прибуток	2300	2203	0,08	6795	0,21	11840	0,32	4592	0,13	308,44	5045	0,11	174,25
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00

У 2023 році порівняно з 2022 роком збільшення витрат вже більшою мірою пов'язане зі збільшення собівартості реалізованої продукції на 428984 тис. грн. (у 18,37%). Також прослідковується тенденція до зростання адміністративних витрат: у 2021 році становлять 50007 тис. грн., у 2022 році 65540 тис. грн., у 2023 році 78444 тис. грн.. Інші операційні витрати у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зросли на 43807 тис. грн., а у 2023 році порівняно з 2022 роком скоротилися на 8662 тис. грн..

Графічне відображення динаміки доходів та витрат аналізованого підприємства зображено на рис. 2.4.

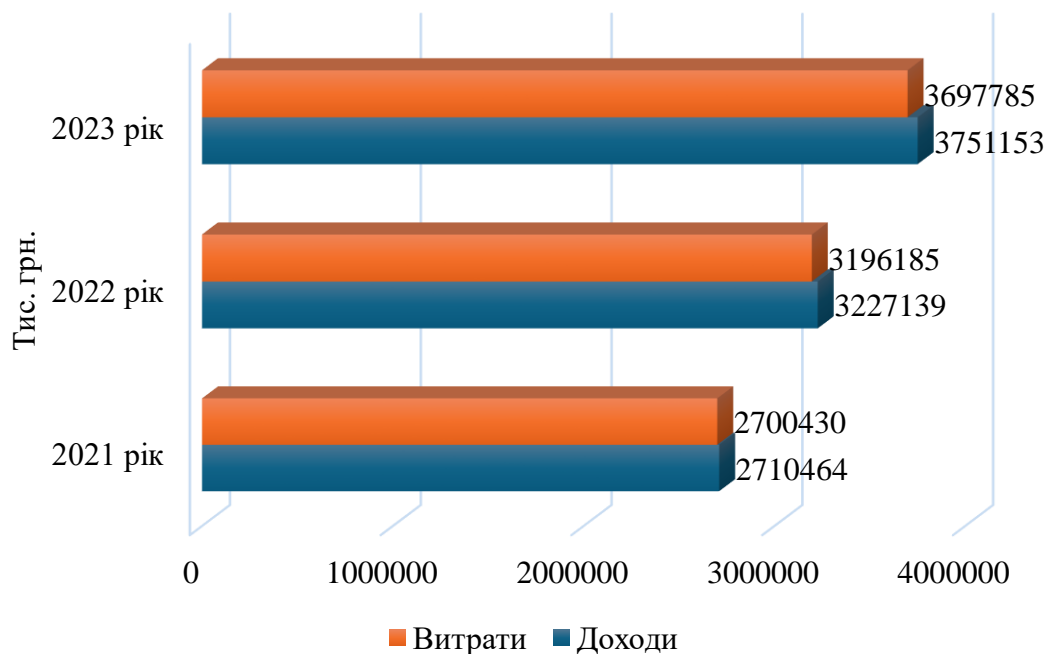

Рис. 2.4. Динаміка загального обсягу доходів та витрат ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

За результатами виконаного аналізу необхідно дати оцінку динаміки доходів та витрат підприємства, які безпосередньо впливають на формування його чистого прибутку, та проаналізувати динаміку окремих показників доходів і витрат підприємства за досліджуваний період у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки показників дослідження доходів і витрат

ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Показник	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	2023 рік, тис. грн.	Відхилення 2022/2021		Відхилення 2023/2022	
				+, - тис.грн.	темп росту, %	+, -тис.грн.	темп росту, %
1	3	4	5	6	7	8	9
1. Доходи	2710464	3227139	3751153	516675	119,06	524014	116,24
2. Витрати	2700430	3196185	3697785	495755	118,36	501600	115,69
3. Прибуток (збиток) від звичайної діяльності (п.1 - п.2)	10034	30954	53368	20920	308,49	22414	172,41
4. Середньорічна вартість активів	737775.5	1083022	1324768	345246.5	146,80	241745.5	122,32
5. Чистий дохід від реалізації (товарів, робіт, послуг)	2369061	3175091	3690164	806030	134,02	515073	116,22
6. Рентабельність активів, % (п.3 : п.4)	1,36	2,86	4,03	1,50	210,15	1,17	140,95
7. Рентабельність продаж, % (п.3 : п.5)	0,42	0,97	1,45	0,55	230,18	0,47	148,35
8. Рентабельність витрат, % (п.3 : п.2)	0,37	0,97	1,44	0,60	260,64	0,47	149,02
9. Виручка від реалізації в 1 грн. доходів (п.5 : п.1)	0,87	0,98	0,98	0,11	112,57	0,00	99,99
10. Доходи на 1 грн. активів (п.1 : п.4)	3,67	2,98	2,83	-0,69	81,11	-0,15	95,03
11. Доходи на 1 грн. витрат (п.1 : п.2)	1,00	1,01	1,01	0,01	100,59	0,00	100,47

Аналіз отриманих результатів, представлених у таблиці, дозволяє зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду спостерігається позитивна динаміка прибутку підприємства. У 2022 році прибуток від звичайної діяльності зріс порівняно з 2021 роком на 20 920 тис. грн (збільшення на 208,49%), а в 2023 році — на 22 414 тис. грн (збільшення на 72,41%). Цей ріст є позитивним для підприємства, оскільки він вказує на зростання рентабельності. Аналогічно спостерігається зростання чистого

доходу від реалізації продукції, що свідчить про ефективність комерційної діяльності. Так, у 2022 році обсяг чистого доходу зріс на 806 030 тис. грн (на 34,02%), а в 2023 році — на 22 414 тис. грн (на 72,41%). Крім того, рентабельність активів та рентабельність продажу також зростали, що свідчить про підвищення ефективності використання активів і ресурсів підприємства. Оцінка рентабельності витрат показала також позитивну динаміку, що вказує на здатність підприємства генерувати прибуток на кожному витрачену одиницю витрат.

Таким чином, зростання фінансових показників підприємства протягом досліджуваних років є індикатором ефективності його фінансово-економічної діяльності. Однак, вплив загроз на ці показники не можна ігнорувати, оскільки зовнішні і внутрішні чинники, такі як економічна нестабільність, зміни в законодавстві або коливання валютних курсів, можуть негативно впливати на прибутковість і рентабельність. Тому важливим є впровадження стратегій і механізмів управління фінансовими ризиками для підтримки стабільного рівня ефективності.

Висновки до розділу 2

Дослідження загроз фінансово-економічній безпеці підприємства проведено на матеріалах ТОВ «МК «Галичина», яке займає провідну позицію на ринку кисломолочної продукції та є одним із найбільших виробників йогуртів в Україні, що дозволяє глибше проаналізувати та виявити потенційні ризики, які можуть вплинути на стабільність і розвиток підприємства.

Провівши аналіз агрегованого балансу підприємства можна зробити висновок, що протягом досліджуваного періоду загальна сума майна за весь аналізований період збільшилась, що свідчить про зростання виробничих можливостей та розширення обсягу фінансово-господарської діяльності підприємства. Структура активів підприємства вказує на значну питому вагу оборотних активів, величина яких збільшується за рахунок запасів та

дебіторської заборгованості, тоді як сума необоротних активів зменшилася внаслідок їхньої переоцінки.

Аналіз фінансового стану компанії показав, що протягом досліджуваного періоду спостерігається стабільне зростання основних фінансових показників, зокрема прибутку та рентабельності, що свідчить про успішне управління фінансовими ресурсами. Однак, незначні коливання в деяких показниках ліквідності та платоспроможності можуть свідчити про наявність певних фінансових ризиків, які потребують детальнішого контролю та управління.

Виявлення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства дозволяє розкрити комплекс факторів, які можуть впливати на його діяльність. Основними загрозами для ТОВ «МК «Галичина» виявились несприятливі умови бізнес-середовища, а також недостатня диверсифікація джерел фінансування. Виявлення таких загроз дозволяє своєчасно вжити заходів для їх мінімізації, що є ключовим для забезпечення фінансової стабільності підприємства в умовах невизначеності.

Попри виявлені загрози протягом аналізованого періоду спостерігається збільшення чистого прибутку переважно за рахунок приросту валового прибутку. Дослідження впливу загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства показало, що негативні фактори можуть суттєво знижувати прибутковість та рентабельність активів. Зокрема, підвищення витрат на сировину та непередбачувані зміни в нормативно-правовій базі значно знижують ефективність використання ресурсів. Однак своєчасне виявлення таких загроз та застосування відповідних стратегій управління ризиками дозволяє значною мірою мінімізувати їх негативний вплив, що підтверджує важливість комплексного підходу до оцінки та запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗАГРОЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» шляхом підвищення його прибутковості

Підприємства можуть зазнавати впливу різноманітних негативних факторів, які мають істотний вплив на фінансовий стан компанії, що в кінцевому підсумку створює загрозу її економічній безпеці. Зокрема, загрози фінансовій діяльності є найбільш значущими для підприємства, оскільки всі види втрат – організаційні, інформаційні, матеріальні, іміджеві – врешті-решт призводять до фінансових збитків, тобто втрат фінансових ресурсів. В умовах нестабільної економічної ситуації ця проблема стає надзвичайно актуальною, що вимагає особливої уваги до заходів фінансової безпеки підприємства.

Однією з основних умов стабільного фінансового стану підприємства є належне надходження грошових коштів, яке забезпечує своєчасне виконання поточних зобов'язань. Відсутність достатнього запасу коштів вказує на фінансові труднощі підприємства, в той час як надмірна сума коштів може свідчити про неефективне використання фінансових ресурсів, адже інфляція та знецінення грошей створюють додаткові витрати.

Прийняття організаційно-технічних та господарсько-управлінських рішень вимагає ідентифікації ключових факторів, які впливають на формування обсягу отриманого підприємством прибутку, а також їх кількісної оцінки. Для цього важливо детально проаналізувати, як різні фактори змінюють валовий прибуток у звітному періоді порівняно з базовим. До основних факторів, які можуть суттєво вплинути на величину прибутку, належать зміна цін на продукцію, оскільки коливання цін безпосередньо впливають на виручку підприємства. Окрім того, зміна обсягу виробництва має важливе значення, оскільки збільшення обсягу дозволяє знизити

собівартість одиниці продукції та підвищити прибуток. Зміна структури продукції також є важливим фактором, оскільки виробництво товарів із вищою рентабельністю може позитивно позначитися на фінансових результатах. Останнім, але не менш важливим, фактором є рівень та структура витрат, оскільки ефективно управління витратами сприяє підвищенню прибутковості підприємства. Детальний аналіз цих факторів дозволяє обґрунтувати стратегії оптимізації фінансових результатів підприємства.

Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку відображено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Вихідні дані для факторного аналізу валового прибутку
ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Показник	Рядок Ф№2	Базовий рік (0)	Базовий рік, перерахований на реалізацію звітнього року (1,0)	Звітний рік (1)
А	Б	1	2	3
2021 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	2043262	2100818,68	2369061
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	1582203	1582203	2055421
Валовий прибуток (ВП)	2090	461059	518615,68	313640
2022 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	2369061	2206796,55	3175091
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	2055421	2055421	2334666
Валовий прибуток (ВП)	2090	313640	151375,55	840425
2023 рік				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ЧД)	2000	3175091	3548631,12	3690164
Собівартість реалізованої продукції (С)	2050	2334666	2334666	2763350
Валовий прибуток (ВП)	2090	840425	1213965,12	926814

Узагальнення результатів факторного аналізу відображено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Результати факторного аналізу валового прибутку
ТОВ «МК «Галичина» за 2021– 2023 роки, тис. грн.

Назва фактора	Сума впливу		
	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Відхилення валового прибутку, всього у т.ч. за рахунок:	-147419	526785	86389
1. Зміни цін на продукцію	-204975,7	689049,45	-287151,1
2. Зміни обсягу виробництва і реалізації	461059	313640	840425
3. Зміни структури продукції	-473218	-279245	-428684
4. Зміни рівня витрат	44569,099	-140782,3	274666,59
5. Зміни структури витрат	-214549,1	-283431,7	-260552,5
Резерв зростання валового прибутку (1+2+3+4+5)	-387114,6	299230,5	138703,97

На основі проведених розрахунків, зазначених у таблиці, можна зробити наступні висновки. У 2021 році, порівняно з 2020 роком, спостерігалось зменшення валового прибутку на 147419 тис. грн, що є негативним сигналом, оскільки вказує на зниження прибутковості підприємства. Зниження обсягу валового прибутку на 643197,97 тис. грн стало результатом зміни структури продукції, а також зміни рівня та структури витрат. Ці фактори призвели до зниження ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства в аналізований період.

У 2022 році, порівняно з 2021 роком, спостерігалось збільшення валового прибутку на 526785 тис. грн, що є позитивним результатом, оскільки свідчить про підвищення прибутковості підприємства. Це зростання стало можливим завдяки зміні цін на продукцію, що дозволило збільшити розмір валового прибутку на 484073,3 тис. грн, а також завдяки збільшенню обсягу виробництва та реалізації, що додало ще 147419 тис. грн. Така динаміка вказує на успішний розвиток підприємства.

У 2023 році, порівняно з 2022 роком, валовий прибуток збільшився на 86389 тис. грн. Це підвищення стало результатом зміни обсягу виробництва та

реалізації продукції, що дало приріст на 840425 тис. грн. Цей фактор позитивно вплинув на загальний фінансовий результат підприємства.

При здійсненні факторного аналізу прибутку підприємства необхідним є виділення й вартісна оцінка факторів першого та другого рівнів (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Факторний аналіз прибутку від звичайної діяльності до оподаткування за факторами першого і другого рівнів ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Назва фактора	Рядок Ф№2	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Величина впливу фактора (абсолютне відхилення)	
					2022-2021	2023-2022
А	Б	1	2	3	4	5
1. Фінансовий результат від операційної діяльності	р.2190 (2195)	33999	66328	78904	32329	12576
Прибуток валовий	2090	313640	840425	926814	526785	86389
Інші операційні доходи	2105+...+2120	341028	51857	55954	-289171	4097
Витрати адміністративні	2130	50007	65540	78444	15533	12904
Витрати на збут	2150	508514	654459	728127	145945	73668
Інші операційні витрати	2180	62148	105955	97293	43807	-8662
2. Фінансовий результат від фінансової діяльності	р.2220+р.2200-р.2250-р.2255	-22137	-28763	-18385	-6626	10378
Доходи інші фінансові	2220	0	0	0	0	0
Витрати фінансові	2250	22137	28763	18385	6626	-10378
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0	0	0
3. Фінансовий результат від іншої звичайної діяльності	р.2240-р.2270	375	184	5259	-191	5075
Доходи інші	2240	375	191	5305	-184	5114
Витрати інші	2270	0	7	46	7	39

Продовження таблиці 3.3

А	Б	1	2	3	4	5
4. Фінансовий результат до оподаткування	п.1+п.2+п.3= р.2290	12237	37749	65778	25512	28029
Прибуток операційний	п. 1	33999	66328	78904	32329	12576
Прибуток фінансовий	п. 2	-22137	-28763	-18385	-6626	10378
Прибуток інший звичайний	п. 3	375	184	5259	-191	5075
5. Чистий фінансовий результат	п.4-р.2300+р.2305= р.2350 (2355)	10034	30954	53938	20920	22984
Прибуток до оподаткування	п. 4	12237	37749	65778	25512	28029
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	2203	6795	11840	4592	5045
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0	0	0
6. Сукупний дохід	р.2350+р.2460=р.2465	10034	30954	53938	20920	22984
Чистий прибуток	2350	10034	30954	53938	20920	22984
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0	0	0

Таким чином, на підставі даних, наведених у таблиці вище, можна зробити кілька висновків. Протягом аналізованого періоду спостерігається позитивна динаміка фінансового результату від операційної діяльності. Зокрема, у 2022 році порівняно з 2021 роком цей показник зріс на 32329 тис. грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком — на 12576 тис. грн. Це свідчить про покращення рентабельності операційної діяльності підприємства. Збільшення фінансового результату стало можливим завдяки зростанню валового прибутку, що в 2022 році порівняно з 2021 роком підвищився на 526785 тис. грн, а в 2023 році — на 86389 тис. грн. Водночас зростання витрат, зокрема на збут та адміністративні витрати, також сприяло

зміні цього результату, проте підприємство змогло зберегти позитивну динаміку.

Щодо фінансового результату від фінансової діяльності, то він мав від’ємне значення в період 2021–2023 років, що свідчить про збитковість цієї частини діяльності підприємства. Однак у 2023 році порівняно з 2022 роком цей результат покращився на 10378 тис. грн, хоча залишався від’ємним. У той же час, фінансовий результат від іншої звичайної діяльності показав позитивну тенденцію до зростання: у 2021 році він становив 375 тис. грн, у 2022 році — 184 тис. грн, а в 2023 році — 5259 тис. грн (рис. 3.1), що свідчить про покращення показників в інших напрямках діяльності підприємства.

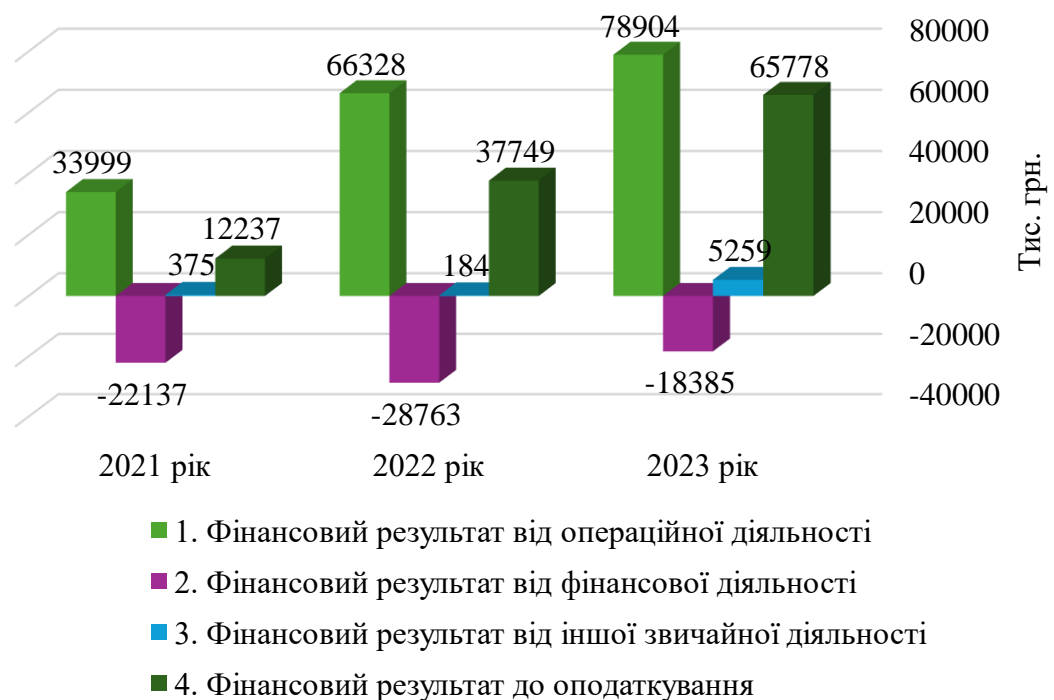

Рис. 3.1. Динаміка прибутку до оподаткування та факторів першого рівня ТОВ «МК «Галичина» за 2021 – 2023 роки

Незважаючи на збитки від фінансової діяльності, яких зазнавало підприємство протягом аналізованого періоду, загальний фінансовий результат до оподаткування має позитивне значення та тенденцію до зростання. Це свідчить про здатність підприємства генерувати прибуток від здійснення

різних видів діяльності, при цьому основний обсяг прибутку підприємство отримує завдяки рентабельній операційній діяльності. Величина прибутку до оподаткування збільшилася у 2022 році порівняно з 2021 роком на 25512 тис. грн, а у 2023 році порівняно з 2022 роком на 28029 тис. грн, що є позитивною тенденцією для підприємства.

Чистий фінансовий результат також демонструє позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду. Зокрема, у 2022 році порівняно з 2021 роком чистий прибуток збільшився на 20920 тис. грн, а у 2023 році в порівнянні з 2022 роком — на 22984 тис. грн. Це свідчить про стійке покращення фінансових результатів підприємства. Щодо сукупного доходу, то у 2021 році він дорівнював чистому прибутку та становив 10034 тис. грн, а в 2022 та 2023 роках сукупний дохід збільшувався на 107 тис. грн кожного року. Це відображає позитивні зміни, зокрема завдяки збільшенню іншого сукупного доходу підприємства.

Зважаючи на проведений аналіз фінансових результатів ТОВ «МК «Галичина», можна зробити висновок, що підприємство демонструє стабільний позитивний фінансовий результат, зокрема завдяки успішній операційній діяльності, яка забезпечує основну частину прибутку. Однак, незважаючи на збитки від фінансової діяльності та певні коливання в інших сферах, необхідно впроваджувати стратегічні заходи, спрямовані на зменшення витрат, оптимізацію управління грошовими потоками, а також зниження ризиків, пов'язаних з інфляцією та коливанням цін на продукцію. З метою зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства, важливо зосередити увагу на диверсифікації джерел доходу, інвестуванні в розвиток більш рентабельних напрямків діяльності, а також на підвищенні ефективності управлінських рішень щодо витрат на збут і адміністративні витрати. Впровадження цих рекомендацій сприятиме не лише підвищенню прибутковості, але й зменшенню фінансових ризиків, забезпечуючи довгострокову стабільність і стійкість підприємства на ринку.

3.2. Удосконалення процесу запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Як свідчить практика, загрози фінансово-економічній безпеці здебільшого можуть бути нейтралізовані завдяки ефективно організованому управлінню бізнесом (рис.3.2). У цьому контексті суб'єкту підприємництва доцільно здійснювати системне бізнес-планування, яке охоплює як загальну фінансово-господарську діяльність, так і окремі напрями, бізнес-процеси чи структурні підрозділи. Крім того, важливим є залучення зовнішніх фахівців, таких як експерти та консультанти, для виконання специфічних управлінських функцій. З цією метою формується таблиця управлінських можливостей, що включає інформацію про перелік управлінських функцій, необхідні якості внутрішнього персоналу для їх виконання, а також джерела покриття потреби у відповідних кадрах.

Рис. 3.2. Стратегічне управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Одним із перших кроків до ефективного запобігання загрозам є вдосконалення системи моніторингу та раннього виявлення фінансових ризиків. Для цього необхідно розробити та впровадити інтегровану систему аналізу внутрішніх та зовнішніх факторів, які можуть впливати на фінансовий стан підприємства, зокрема, коливання цін на сировину, зміни в податковій політиці та регуляторних вимогах (рис. 3.3).

Важливою складовою в системі запобігання загрозам є вдосконалення управління грошовими потоками, що дозволяє забезпечити необхідний рівень ліквідності для своєчасного виконання зобов'язань та зменшити ймовірність

фінансових труднощів. Крім того, значну увагу слід приділити оптимізації витрат, впровадженню системи бюджетування та контролю, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни в операційних витратах і попереджати виникнення дефіциту коштів.

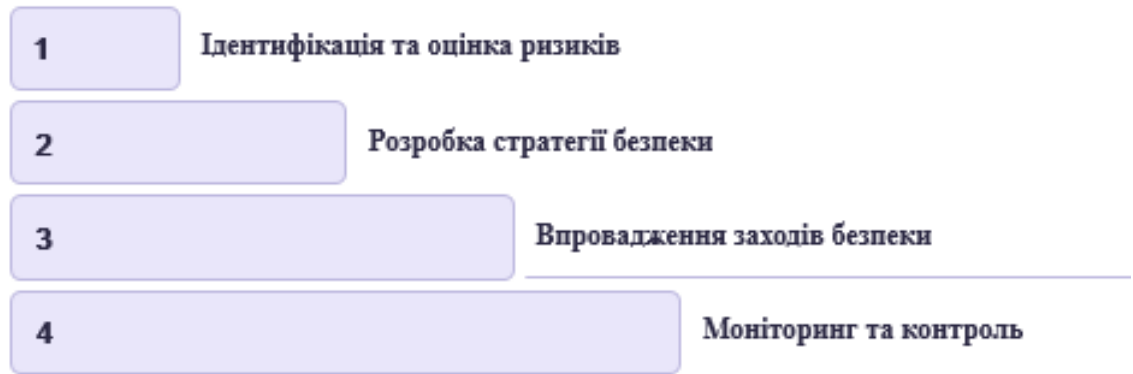

Рис. 3.3. Стратегічне управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Необхідно також регулярно здійснювати аудит фінансово-економічної діяльності з метою виявлення потенційних слабких місць у внутрішній системі управління та фінансовій звітності. Розробка та імплементація антикризових програм на основі результатів таких аудитів допоможе своєчасно виявляти і нейтралізувати загрози, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства (рис. 3.4).

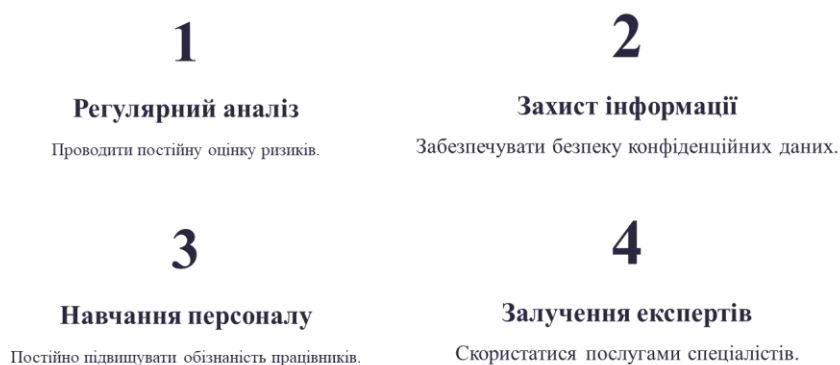

Рис. 3.4. Рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки підприємства та удосконалення процесу запобігання загроз

Таким чином, основи фінансового механізму стійкого розвитку підприємства та запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства представлено на рис. 3.5.

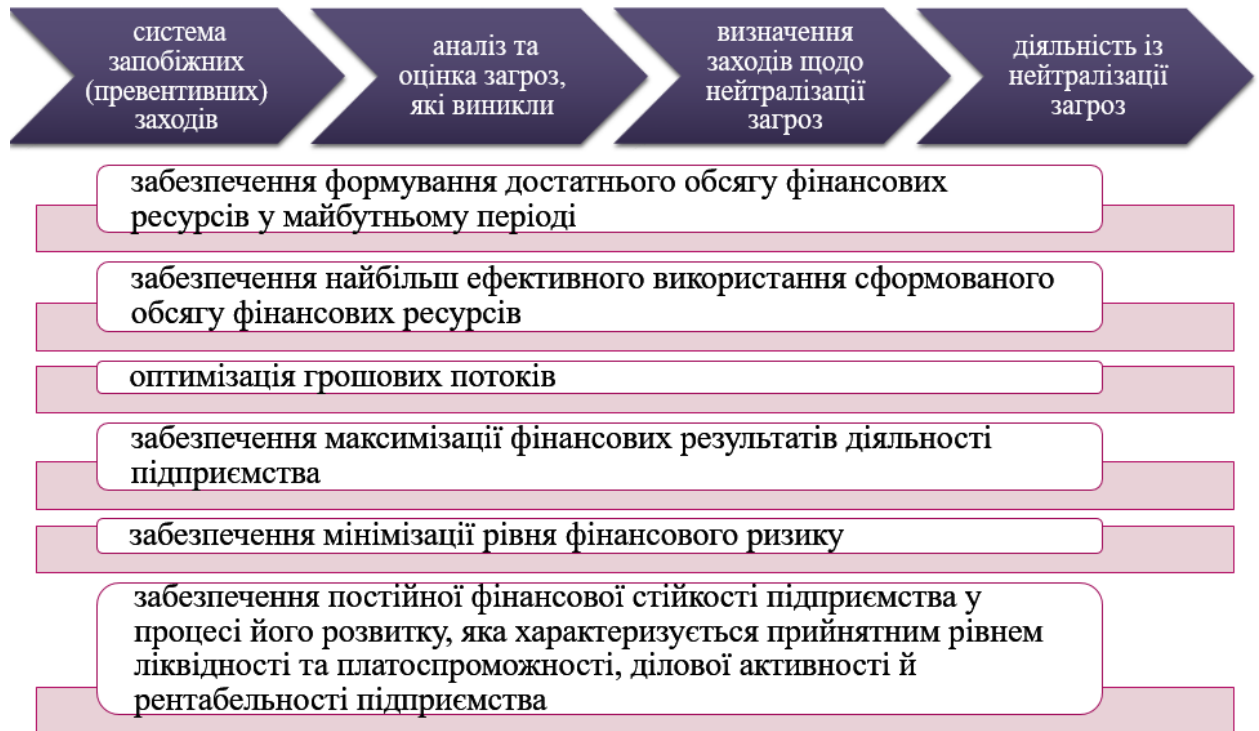

Рис. 3.5. Основи фінансового механізму стійкого розвитку підприємства та запобігання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

В основі такого механізму мають бути принципи превентивності, адже реагування на загрози, що вже реалізуються створює небезпеку виникнення значних фінансових втрат.

Загалом, комплексний підхід до удосконалення процесу запобігання загроз фінансово-економічній безпеці передбачає інтеграцію всіх цих елементів у єдину стратегію управління фінансовими ризиками, що сприяє забезпеченню сталого розвитку підприємства в умовах невизначеності та змінного економічного середовища.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі, присвяченому напрямам запобігання загрозам фінансово-економічній безпеці підприємства, було розглянуто основні заходи для зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина», зокрема шляхом підвищення його прибутковості. У ході дослідження було виявлено, що основним напрямом покращення прибутковості є оптимізація структури витрат та ефективне управління грошовими потоками підприємства. Запропоновано впровадження заходів щодо збільшення доходів за рахунок розширення асортименту продукції та підвищення її цінової привабливості на ринку. Окрім цього, підвищення ефективності операційної діяльності за допомогою зниження витрат на виробництво та управління ресурсами також є важливим фактором у забезпеченні стабільності фінансово-економічної безпеки компанії.

Другим важливим аспектом є удосконалення процесу запобігання загрозам фінансово-економічній безпеці підприємства. У цьому контексті було запропоновано низку рекомендацій, спрямованих на оптимізацію внутрішніх фінансових процедур, посилення моніторингу зовнішніх ризиків та впровадження ефективних інструментів управління фінансовими потоками. Удосконалення процесу управління ризиками передбачає регулярне проведення фінансового аудиту, розробку антикризових стратегій та більш ефективне використання технологій для своєчасного реагування на можливі загрози.

Запровадження зазначених заходів сприятиме зміцненню фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» шляхом підвищення його прибутковості та зниження ймовірності фінансових ризиків, що в свою чергу забезпечить сталий розвиток підприємства в умовах сучасної економічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було визначено сутність фінансово-економічної безпеки підприємства, яка є комплексною характеристикою здатності підприємства стабільно та ефективно функціонувати в умовах як внутрішніх, так і зовнішніх загроз. Фінансово-економічна безпека включає в себе не лише фінансову стабільність, а й ефективність управління економічними ресурсами, здатність до адаптації в умовах змінюваного економічного середовища та збереження конкурентоспроможності. Водночас, важливою складовою є прогнозування можливих загроз та розробка заходів для їх мінімізації, що забезпечить сталий розвиток підприємства.

Зміст та види загроз фінансово-економічній безпеці підприємства охоплюють як внутрішні, так і зовнішні чинники. До внутрішніх загроз можна віднести проблеми з управлінням фінансами, неефективність ресурсного забезпечення, збільшення витрат, низьку продуктивність праці та інші внутрішні процеси, що можуть призвести до фінансових труднощів. Зовнішні загрози включають економічну нестабільність, зміни в законодавчій базі, коливання валютних курсів, інфляцію, конкуренцію на ринку та інші фактори, що мають вплив на діяльність підприємства.

Для ефективної ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства використовуються різноманітні методи та інструменти. Важливими складовими є фінансовий аналіз, методи оцінки ризиків, стратегічне планування, а також використання інноваційних технологій для моніторингу зовнішніх змін. Ідентифікація загроз включає в себе вивчення фінансових результатів, аналіз змін на ринку та оцінку впливу макроекономічних факторів.

Аналіз фінансового стану ТОВ «МК «Галичина» показав позитивну динаміку фінансових результатів у 2022–2023 роках, зокрема, зростання прибутковості та чистого доходу, що свідчить про ефективність операційної

діяльності підприємства. Однак, виявлено також негативні аспекти, зокрема збиткову фінансову діяльність, що є серйозною загрозою для фінансової стабільності.

Визначення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства дозволило виявити основні фактори ризику, серед яких зниження рентабельності, збільшення витрат на виробництво та збут, а також негативний вплив зовнішніх економічних факторів. Оцінка впливу цих загроз на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємства засвідчила, що найбільший вплив мають зміни витратних складових та зовнішні економічні умови, що впливають на рівень прибутковості та стабільність грошових потоків.

Рекомендації зі зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «МК «Галичина» передбачають підвищення прибутковості через оптимізацію витратної частини, підвищення ефективності управління грошовими потоками, а також розширення асортименту та підвищення цінової конкурентоспроможності продукції. Запропоновано також активізувати заходи щодо покращення фінансової дисципліни та своєчасного реагування на зовнішні загрози.

З метою удосконалення процесу запобігання загрозам було рекомендовано впровадження сучасних методів управління ризиками, зокрема регулярне проведення фінансового аудиту, стратегічний аналіз та використання сучасних інформаційних технологій для моніторингу ситуації на ринку та оперативного реагування на негативні зміни. Тільки комплексний підхід до управління фінансово-економічною безпекою дозволить підприємству забезпечити стійкий розвиток в умовах сучасної економічної нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
2. Барановський О.І. Фінансова безпека: монографія. Інститут економічного прогнозування. К.: Фенікс, 2008. 338 с.
3. Варналій З.С. Економічна та фінансова безпека України в умовах глобалізації: монографія. К., Знання України. 2020. 423 с.
4. Онищенко С.В., Маслій О.А., Глушко А.Д., Черв'як А.В. Загрози соціально-економічній безпеці України: монографія. Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2022. 375 с.
5. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник. К. : УЛ, 2010. 352 с.
6. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. К.: Ельга, 2008. 724 с.
7. Орлик О. В. Економічна безпека підприємства: властивості, стратегія та методи забезпечення. Економічна безпека в умовах глобалізації світової економіки : у 2 т. : колективна моногр. Дніпропетровськ : «ФОРМ Дробязко С.І.», 2014. Т. 2. С. 176–182.
8. Слатвінський М. А., Корнієнко Т. О. Формування механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Розвиток освіти, науки, економіки в умовах інтеграційних процесів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. [м. Вінниця, 20 квіт. 2017 р.]. Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ, 2017. Т. 1 : Ч. 1. С. 121-122.
9. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія. Львів : ЛігаПрес, 2012. 386 с.

10. Небава М.І., Міронова Ю.В. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2017. 73 с.
11. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: Знання-Прес, 2017. 299 с.
12. Лупак Р. Л., Юсипович О. І., Лаба Г. Р. Ключові фактори успіху як системна умова забезпечення конкурентоспроможності підприємств. *Економічний форум*. 2019. № 2. С. 167-171.
13. Череп О. Г., Урусова З. П., Урусов А. А. Управління фінансово-економічною безпекою підприємств в Україні. *ВІСНИК ЖДТУ. СЕРІЯ: Економічні науки*. 2012. № 3 (61). С. 328-330.
14. Буряк А.А., Маслій О.А. Трансформація загроз економічній безпеці та безпеці інформаційного середовища України в умовах повномасштабної війни. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво*. 2023. № 3 (129). С. 28–32.
15. Бондарчук Н.В., Гуменчук М. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2016. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409>
16. Matkovskiy A.V., Pugach A.A. Analysis the Threats to Economic Security of Ukraine in Modern Conditions of Functioning the National Economy. *European Applied Sciences*. № 2, 2014. 196 p.
17. Кримчук Н.О. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий блог. Національний університет «Острозька академія»*. 2018. URL: <https://naub.oa.edu.ua>.
18. Внукова Н.М., Зінченко Н.І. Формування системи кількісних показників оцінки фінансового стану підприємств-емітентів. *Фінанси України*. 2019. №12. С. 112-120.
19. Онищенко С.В., Маслій О.А., Пантась В.В. Ділова активність бізнесу в Україні: цифрова трансформація та сталий розвиток. *Економіка і регіон*. 2024. Т. (1 (92)). С. 136–146. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.1\(92\).3321](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.1(92).3321)

20. Управління фінансово-економічною безпекою : підручник / [В.О. Онищенко, Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 530 с.
21. Вергун А.М. Особливості управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Міжнародний науковий журнал*. 2015. № 2. С. 27–31. URL: <http://er.knutd.com.ua/bitstream/123456789/1295/3/14296461909930.pdf>
22. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : Монографія / за ред. Т. Г. Васильціва. Львів: Ліга-Прес, 2012. 388 с.
23. Преображенська О.С. Особливості управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 3. С. 384–387. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/81.pdf>.
24. Веб-сайт ТОВ «МК «Галичина». URL: <https://galychyna.com.ua/>
25. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства. Навчальний посібник. К.: Знання, 2010. 378 с.
26. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
27. Якубович З. В. Недоліки методик оцінювання рівня економічної безпеки підприємства та шляхи їх усунення URL : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12384/1/012_Nedol%D1%96ki%20metodik_71_76_704.pdf
28. Маслій О. А., Ківшик О. П., Котелевець М. М. Загрози економічній безпеці держави в умовах глобальних перетворень. *Економічний простір*. 2023. № 183. С. 25–29. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/183-4>
29. Доценко І. О. Формування системи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу підприємницьких ризиків. *Вісник ОУН ім. І. І. Мечникова*, 2013. Т. 18., Вип. 1. С. 69-78.
30. Пуцентейло П.Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2015. №. 1. С. 168-174.

31. Бондаренко О.О., Сухецький В.А. Фінансово-економічна безпека підприємства: теоретичний та практичний аспекти. *Ефективна економіка*. 2014. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3580>
32. Михаліцька Н.Я. Теоретичні засади фінансової безпеки підприємства. *Науковий вісник Львівського ДУВС : зб. наук. праць. Сер.: Економічна*. Львів : Вид-во ЛДУВС. 2013. Вип. 1. С. 268-275.
33. Мазаракі А.А., Мельник Т.М. Економічна безпека України в умовах російської агресії. *Держава та економіка*. 2022. № 5.
34. Онищенко С.В., Маслій О.А. Міжнародні індексні системи оцінки бізнес-середовища в Україні. *Фінансовий простір*. 2021. №3 (39). Р. 168-179.
35. Гудзенко І.С. Теоретичні підходи до організації фінансової діяльності підприємства. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2017. Т.19. В.4. С. 70-76.
36. Москвін Б.Ю. Економічна безпека фінансових інституцій в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка і організація управління*. 2022. №2 (46).
37. Onyshchenko, S., Yanko, A., Hlushko, A., Maslii, O. (2023). Economic cybersecurity of business in Ukraine: strategic directions and implementation mechanism. *Economic and cyber security*. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 30–58. <https://doi.org/10.15587/978-617-7319-98-5.ch2>
38. Бородіна О.О. Оцінка економічної безпеки підприємства. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2013. Вип. 183. С. 33–41.
39. Яріш П. М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2014. № 4(144). С. 159 – 162.
40. Мармуль Л. О. Фінансові результати діяльності підприємств та їх використання в управлінні. *Екон. вісн. ун-ту Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди*. 2018. Вип. 39. С. 144–151.
41. Отенко І.П., Москаленко Н.О. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки. Харків: ХНЕУ ім.С.Кузнеця. 2016. 224 с.

42. Блакита Г. В. Актуальні питання управління дебіторською заборгованістю. *Збірник наукових праць ВНАУ*. 2018. №3 (69). С. 23–30.
43. Дуб Б.С. Проблеми ефективного забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах нових геополітичних викликів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 52-62.
44. Чайкіна А., Маслій О., Черв'як А. Сучасні драйвери підвищення економічної безпеки країни в умовах цифрової трансформації. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №. 2 (49). С. 307–313.
45. Базик О.В. Фінансово-економічна безпека у забезпеченні стабільності економічного розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 172–177.
46. Халіна В.Ю. Методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Економічна безпека і підприємництво*. 2014. №1. С. 173–181.
47. Kondratenko N.O., Doroshenko H. O., Ternova I. A., Babych S. N., Dorosheko O. G. Organizational and methodical provision of the financial and economic security management of the enterprise. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Зб. наук. Праць. 2020. Т. 1, № 32. С. 129 –137.
48. Отенко І. П., Іващенко Г. А., Воронков Д. К. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 256 с.
49. Маслій О.А., Максименко А.П. Діджиталізація як об'єкт економічної безпекології. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2024. № 2 (86). С. 19-26.
50. Кочетков В.М., Сирочук Н.А. Сутність і особливості ризик-менеджменту на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки: Науковий економічний журнал*. № 10 (124). 2011. С. 150 – 156.
51. Свистун Л.А. Перспективи використання сучасних інформаційних технологій при здійсненні фінансового планування на підприємстві. *Економіка і регіон*. 2016. № 3. С.13-21.

52. Коваленко О.В. Підходи до визначення економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1 (01) / 2016. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/evzdia_2016_1_65.pdf

53. Беляєва Т.В., Корінь І.В. Фінансово-економічна безпека підприємства та напрями її підвищення. *Східна Європа: економіка бізнес та управління*. 2017. Вип. 2 (07). С. 235–238. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/46.pdf

54. Організація та управління системою економічної безпеки підприємства: навч.-метод. посіб. за ред. З.Б. Живко. Черкаси : Чабаненко Ю.А., 2019. 120 с.

55. Кушнір І.В., Болгов В.Є. Сутність фінансової безпеки підприємства та методики її дослідження. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Том 2. № 14. С. 232–236.

56. Дячков Д.В., Потапюк І.П., Капран І.В. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173>

57. Онищенко С.В., Маслій О.А. Ризики та загрози в умовах цифровізації: безпековий аспект. II International Scientific Conference Development of Socio-Economic Systems in a Global Competitive Environment: Conference Proceedings, May 24th, 2019. Le Mans, France. P.54–56.

58. Фінансові аспекти діагностики економічної безпеки підприємств портової галузі : [монографія] / [Л.В. Ширяєва, Л.П. Чиж, О.І. Шумлянська, О.В. Корецька та ін.]. О. : ІНТЕРПРІНТЕР, 2015. 220 с.

59. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : моногр. / за ред. В. М. Геєця. Х. : Інжек, 2006. 240 с.

60. Ярославський А.О., Правдюк Н.Л. Управління економічною безпекою підприємства. *Норвезький журнал розвитку міжнародної науки*. 2020. № 42 (3). С. 41–44.

61. Ткаченко О., Єрмілов Р., Чернуха О. Фінансово-економічна безпека як складова системи управління підприємством. *Сталий розвиток економіки*. № 4(51), С. 110-115. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-15>

62. Пігуль Н.Г., Хомутенко А.В. Теоретичні основи фінансової безпеки підприємства та механізм управління нею. *Вісник СумДУ Серія «Економіка»*. 2019. № 2. С. 80–87.

63. Баранова В.В. Фінансово-економічна безпека у забезпеченні економічної безпеки національного господарства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. *Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 14. Ч. 1. С. 206–209.

64. Біломістна І.І., Олійник О.В. Особливості формування теоретичних підходів до визначення фінансової безпеки підприємства як економічної категорії. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(1). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_6)